

SINAXARUL MARE AL Lunii SEPTEMBRIE

Ediție îngrijită de Arhim. Constantin Chirilă

Traducere din limba engleză:

Sorina Munteanu

Constantin Fădur

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

Editura DOXOLOGIA

Iași, 2014

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Ediția de față a *Sinaxarului Mare* reprezintă, după datele pe care le deținem, cea mai cuprinzătoare colecție aghiografică a Bisericii Ortodoxe, alcătuită pe baza *Sinaxarului Mare* grecesc și a ediției publicate în SUA, aceasta din urmă având avantajul de a cuprinde *Viețile* unor Sfinți și Cuvioși care nu se află în varianta greacă.

În ediția română a *Sinaxarului Mare*, pentru rarele situații în care textul edițiilor originale era deficitar, ne-am folosit de colecția *Viețile Sfinților* (ediția îngrijită de Părintele Arhimandrit Ioanichie Bălan). *Viețile* Sfinților români au fost preluate, în general, din lucrarea Pr. Prof. Mircea Păcurariu, *Sfinți daco-romani și români*, publicată la Editura Trinitas a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei în anul 1994. De asemenea, am introdus în lucrarea noastră *Viețile* unor Sfinți de origine slavă (ruși, sârbi, georgieni, bulgari etc.), precum și *Viețile* unor Sfinți de origine apuseană, care au trăit înainte de Schisma din 1054 și a căror dreaptă credință a fost probată de Sinoadele Ecumenice și de alte Sinoade ortodoxe.

CUPRINS

1 Septembrie

Începutul Indictionului	24
Cuviosul Simeon Stâlpnicul, cel Vechi.....	33
Cuvioasa Marta, mama Sfântului Simeon.....	48
Cuvioasa Evantia din Muntele Kitheron	48
Dreptul Iosua Navi	48
Sfântul Mucenic Ammun diaconul și cele patruzeci de fecioare Mucenițe.....	56
Pomenirea minunii făcute de Preasfânta Născătoare de Dumnezeu la Mănăstirea Miasinon.....	57
Sfinții Mucenici și frați Evod, Calista și Ermoghen	58
Cuviosul Meletie cel Nou din Muntele Myupolei.....	58
Cuviosul Nicolae, care s-a nevoit în râpa Courtalioți	70
Sfântul Nou Mucenic Anghel.....	70
Sfinții Mucenici Aitala diaconul și Agatoclia.....	73
Sfântul Mucenic Haifal diaconul.....	73
Cuviosul Antonie din Agyia.....	73
Cuviosul Simeon din Lesbos.....	73
Icoana Maicii Domnului Cernigov-Ghetsimani.....	74
Icoana Maicii Domnului „Atotfericita” sau „Pamakarista”	75
Cuviosul Dionisie Exiguul (cel mic).....	75
Cuvioasa Haido	78
Sfânta Agia.....	79
Sfântul Ierarh Constantius, Episcop de Aquino	79
Sfântul Ierarh Firminus al II-lea, Episcop de Amiens.....	79
Sfântul Giles	79
Sfinții Giles și Arcanus	79
Sfântul Ierarh Lupus, Episcop de Sens	80
Sfântul Lythan	80
Sfântul Ierarh Nivard, Episcop de Rheims.....	80
Sfântul Sfințit Mucenic Priscus, Episcop de Capua.....	80
Sfântul Ierarh Priscus, Episcop de Capua, și însoțitorii lui.....	80
Sfântul Mucenic Regulus	81
Sfântul Ierarh Sixtus, Episcop de Rheims.....	81
Sfântul Sfințit Mucenic Terentian, Episcop de Todi.....	81
Sfinții Doisprezece Frați Mucenici	81
Sfânta Verena	81
Sfânta Muceniță Vibiana.....	82
Sfântul Ierarh Victorius, Episcop de Le Mans	82
Sfinții Vincent, Episcopul de Toledo, și Laetus, diaconul său	82
Sfintele fecioare Mucenițe Tatiana și Natalia	82

2 Septembrie

Sfântul Mucenic Mamas.....	83
Sfinții Mucenici Teodot și Rufina.....	88
Sfântul Ierarh Ioan Postitorul, Arhiepiscopul Constantinopolului.....	88
Sfântul Mucenic Diomid.....	91
Sfântul Mucenic Iulian.....	91
Sfântul Mucenic Filip.....	92
Sfântul Mucenic Evtihian.....	92
Sfântul Mucenic Isihie.....	92
Sfântul Mucenic Leonidas.....	92
Sfântul Mucenic Evtihie.....	92
Sfântul Mucenic Filadelf.....	92
Sfântul Mucenic Melanip.....	93
Sfânta Muceniță Parthagapi.....	93
Dreptii preoți Eleazar și Finees.....	93
Sfinții Mucenici Aitalas și Ammon.....	97
Aflarea Icoanei Maicii Domnului – Kalujsk.....	97
Sfântul Ierarh Agricola, Episcop de Avignon.....	98
Sfântul Mucenic Antoninus.....	98
Sfântul Ierarh Castor, Episcop de Apt.....	99
Sfântul Ierarh Elpidius, Episcop de Lyons.....	99
Sfânta Hieu de la Mănăstirea Tadcaster.....	99
Sfântul Ierarh Justus, Episcop de Lyons.....	99
Sfântul Ierarh Lolanus din Scoția.....	99
Sfânta Muceniță Maxima.....	100
Sfântul Nonnosus de la mănăstirea de pe Muntele Soracte.....	100
Sfântul Ierarh Valentine, Episcop de Strasbourg.....	100
Sfinții Noii Mucenici Varsanufie, Episcopul de Kyrilov, Ioan preotul, Serafima, stareța de la Mănăstirea Terapontov, Anatolie, Nicolae, Mihail și Filip.....	100
Sfântul Nou Mucenic Nicolae preotul.....	100
Sfinții Noii Mucenici Damaschin, Episcopul de Starodub, Eufimie, Ioan, Ioan, Vladimir, Victor, Vasile, Teodor, Petru, Ștefan – preoții și Xenia fecioara.....	100
Sfinții Noii Mucenici Gherman, Episcop de Vyaznikov, Ștefan preotul și Pavel.....	100

3 Septembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Antim, Episcopul Nicomidiei.....	101
Cuviosul Teoctist.....	107
Sfântul Mucenic Zenon.....	108
Sfânta Vasilisa.....	108
Sfântul Mucenic Hariton.....	109
Sfântul Mucenic Arhontios.....	109
Sfântul împărat Constantin cel Nou (Tânăr).....	109
Sfânta Fivi diaconița, ocrotitoarea surorilor medicale.....	110
Sfântul Sfințit Mucenic Aristion, Episcopul Alexandriei Mici.....	110
Icoana Maicii Domnului – Pisidia.....	112

Cuviosul Ștefan Mărturisorul, egumenul din Triglia.....	113
Sfântul Ioanichie, întâiul Patriarh al Serbiei	113
Fericitul Ioan cel Milostiv din Rostov	114
Sfântul Nou Mucenic Polidor.....	114
Sfântul Mucenic Rafail, starețul Mănăstirii Sisatovaci.....	119
Mutarea moaștelor Sfântului Ierarh Nectarie din Eghina	120
Sfântul Mucenic Aigulphus.....	120
Sfântul Ierarh Ambrose, Episcop de Sens.....	120
Sfântul Ierarh Auxanus, Episcop de Milano	120
Sfintele Mucenițe Eufimia, Doroteia, Tecla și Erasma.....	120
Sfântul Mucenic Frugentius	120
Sfânta Hereswitha de Chelles.....	121
Sfântul Ierarh Macanisius, Episcop de Kells	121
Sfântul Ierarh Mansuetus, Episcop de Toul	121
Sfântul Ierarh Maurilius, Episcop de Cahors	121
Sfântul Natalis preotul.....	121
Sfântul Regulus din Rheims	122
Sfântul Ierarh Remaclus, Episcop de Maastricht	122
Sfântul Mucenic Sandila	122
Sfinții Noii Mucenici Pimen (Belolikov) Episcop de Vernensk (Semirecensk), Serghie, Vasile, Filip, Vladimir – preoții și Meletie.....	122
Sfinții Noii Mucenici Vasile și Partenie preoții	122
Sfinții Noii Mucenici Andrei și Teofan preoții	122
Sfinții Noii Mucenici Vladimir și Mihail preoții	123
Sfântul Nou Mucenic Nicolae preotul.....	123
Sfântul Nou Mucenic Eftimie preotul și alți patru Mucenici însoțitori ai lui	123
Sfântul Nou Mucenic Roman preotul	123
Sfinții Noii Mucenici Alexie și Ilie preoții	123
Sfântul Nou Mucenic Petru diaconul	123

4 Septembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Vavila, Episcopul Antiohiei, și copiii Mucenici Urban, Prilidian și Epolonie.....	124
Sfânta Hristoduli, mama celor trei copii Mucenici	129
Sfântul Mucenic Vavila, învățătorul din Nicomidia, și cei 84 de copii Mucenici.....	130
Sfântul Prooroc Moise și Aaron, fratele său, cel dintâi Arhiereu	131
Sfintele Mucenițe Ermioni, Evtihia și Haritina.....	191
Sfinții Mucenici Teotim și Teodul, cei mai înainte călăi	193
Sfântul Petroniu, ucenicul Sfântului Apostol Pavel.....	193
Cuviosul Petroniu, ucenicul Sfântului Pahomie cel Mare	193
Sfântul Mucenic Servalos.....	193
Sfinții Mucenici Chentirion, Teodor, Ammian, Iulian și Ochean.....	194
Sfinții Mucenici și frați Tatuil și Vevea.....	194
Cei 3628 Mucenici din Nicomidia	194
Sfântul Ioachim, Patriarhul Alexandriei	194
Sfinții Mucenici Ierusalima și fiii ei: Sechend, Sechentic și Chigor.....	195

Cuviosul Antim cel Nou, ocrotitorul Insulei Astipalea.....	196
Aflarea moaștelor Sfântului Ierarh Ioasaf, Episcopul Belgorodului.....	197
Sfântul Mucenic Partenie, starețul Mănăstirii Kiziltașkonk	198
Icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu „Rugul aprins”	198
Cuviosul Simeon, făcătorul de minuni de la Mănăstirea David-Gareja	198
Sfântul Sfințit Mucenic Gorazd, Episcopul Boemiei și Moraviei	199
Aflarea moaștelor Sfântului Nou Mucenic Teodor din Mitiline.....	200
Sfântul Papă Bonifaciu I	200
Sfântul Ierarh Caletricus, Episcop de Chartres	200
Sfânta Muceniță Candida cea Bătrână	200
Sfânta Ida de Herzfeld.....	200
Sfântul Mucenic Marcellus din Lyons	201
Sfântul Ierarh Marcellus, Episcop de Trier (Tongres)	201
Sfântul Marinus, diaconul și sihastrul din San Marino	201
Sfânta Monessa din Irlanda	201
Sfânta Rhuddlad din Llanrhyddlad	201
Sfântul Ierarh Salvinus, Episcop de Verdun	202
Sfântul Sfințit Mucenic Sulpicius, Episcop de Bayeux	202
Sfântul Ierarh Ultan, Episcop de Ardraccan	202
Soborul tuturor Sfinților din Voronej.....	202
Sfântul Mucenic Partenie, egumenul Mănăstirii Kiziltis din Crimeea	202
Sfinții Noii Mucenici Pavel, Ioan, Nicolae, Nicolae, Ioan, Nicolae, Alexandru, Petru și Mihail – preoții, Ștefan ieromonahul, Vasile, Petru, Ștefan și Alexandru.....	202
Sfinții Noii Mucenici Grigorie (Lebedev), Episcop de Shliserburg, și Serghie (Drujinin), Episcop de Narva	202
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Petru, Mitropolitul de Dabro-Bosnia	202
Sfânta Muceniță fecioară Elena.....	202

5 Septembrie

Sfinții Zaharia Proorocul și Dreapta Elisabeta, părinții Sfântului Ioan Botezătorul.....	203
Sfântul Sfințit Mucenic Avdeu, Episcopul din Persia.....	212
Sfinții Mucenici Medimn, Urban, Teodor și cei 80 de preoți și diaconi arși pe mare	212
Arătarea Sfântului Apostol Petru către împăratul Iustinian	213
Sfântul Sfințit Mucenic Teodor.....	213
Sfinții Mucenici ostași Iuventin și Maxim	213
Sfântul Mucenic Sunin	214
Pomenirea uciderii bine-credinciosului Cneaz David.....	214
Sfântul Mucenic Atanasie din Brest.....	214
Sfinții Mucenici Tifael și Tivea	215
Sfântul Bertinus de Sithiu	215
Sfântul Ierarh Genebald, Episcop de Laon	216
Sfântul Mucenic Herculanus	217
Sfânta Obdulia din Toledo	217
Sfinții Mucenici Quintius, Arcontius și Donatus	217
Sfântul Ierarh Victorinus, Episcop de Como	217

Sfântul Sfințit Nou Mucenic Alexie, Arhiepiscop de Velikoustiuj, și Sfântul Mucenic Eftimie	217
--	-----

6 Septembrie

Pomenirea minunii săvârșite de Arhanghelul Mihail în Colose	218
Sfinții Mucenici Romil, Eudoxie, Zinon și Macarie	224
Sfinții 11.000 de Mucenici ostași răstigniți pe Muntele Ararat	228
Sfinții 1104 de Mucenici ostași	228
Sfânta Muceniță Calodoti	228
Sfântul Mucenic Faust presbiterul	228
Sfântul Mucenic Vivos ierodiaconul	229
Sfinții Mucenici Dionisie citețul, Chiriac și Andronic ostașul	229
Sfinții Mucenici Macarie dregătorul și Andrei bărbierul	229
Sfintele Mucenițe fecioare Andropelaghia și Tecla	229
Sfântul Mucenic Teoctist corăbierul	229
Sfântul Mucenic Chiriac plebeul	229
Sfântul Mucenic Sarapavon dregătorul	230
Cuviosul David, cel ce mai înainte a fost tâlhar	230
Sfântul Nou Mucenic Maxim Sadovici	231
Sfințirea a doua a Bisericii Sfintei Irina, cu hramul Născătoarei de Dumnezeu	232
Sfântul Ierarh Arator, Episcop de Verdun	232
Sfinții Mucenici Augustin, Sanctian și Beata	232
Sfânta Bega de la Saint Bees	232
Sfântul Ierarh Chainoaldus, Episcop de Laon	233
Sfinții Donatian, Praesidius, Mansuetus, Ghermanus, Fuscus, Laetus și însoțitorii lor	233
Sfântul Eleutherius din Spoleto	233
Sfântul Faust din Siracuza	234
Sfinții Mucenici Felix și Augebert	234
Sfântul Ierarh Maccallin, Episcop de Lusk	234
Sfântul Magnus	234
Sfântul Ierarh Petronius, Episcop de Verona	235
Sfântul Nou Mucenic Dimitrie preotul	235
Sfinții Noii Mucenici Constantin, Ioan și Vsevolod – preoții	235

7 Septembrie

Sfântul Mucenic Sozont	236
Sfinții Apostoli Evod și Onisifor	239
Sfântul Mucenic Evpsihie	240
Cuvioșii Petru Evlaviosul și Luca	241
Sfântul Ierarh Sofronie, Episcopul Ahtaliei din Iviria	241
Cuvioasa Casiana, scriitoarea de cântări	245
Cuvioșii Simeon și Amfilohie de la Pângărați	247
Sfântul Ierarh Ioan, Arhiepiscopul Novgorodului	250
Cuviosul Serapion din Pskov	255
Sfântul Mucenic Macarie de la Kanev	256

Cuviosul Macarie de la Optina.....	257
Cuvioșii Alexandru și Andrei.....	257
Sfântul Ierarh Alcmund, Episcop de Hexham.....	257
Sfântul Mucenic Anastasius croitorul.....	257
Sfântul Ierarh Augustalis, Episcop de Arles.....	258
Sfântul Balin din Tecksaxon.....	258
Sfânta Carissima din Albi.....	258
Sfântul Cloud de la Mănăstirea Nogent-sur-Seine.....	258
Sfântul Ierarh Evortius, Episcop de Orléans.....	259
Sfântul Faciolus de la Mănăstirea Sfântul Ciprian din Poitiers.....	259
Sfântul Ierarh Gratus, Episcop de Aosta.....	259
Sfânta Muceniță Grimonia din Picardia.....	260
Sfântul Ierarh Hilduard, Episcop de Dickelvenne.....	260
Sfânta Madalberta de Maubeuge.....	260
Sfântul Mucenic Memorius și însoțitorii săi.....	260
Sfântul Ierarh Pamphilus, Episcop de Capua.....	261
Sfânta Muceniță Regina din Autun.....	261
Sfântul Ierarh Tilbert, Episcop de Hexham.....	262
Sfinții Noii Mucenici Petru și Mihail – preoții și Alexandru diaconul.....	262
Sfântul Nou Mucenic Ioan Maslovsky, preotul din Verkhne-Poltavka.....	262
Sfinții Noii Mucenici Evghenie, Mitropolitul de Gorky, și însoțitorii lui: Ștefan, Evghenie, Nicolae, Pahomie, Grigorie, Vasile și Leon – preoții.....	262

8 Septembrie

Nașterea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria.....	263
Sfinții Mucenici Ruf și Rufian.....	282
Sfântul Mucenic Sevir.....	282
Sfântul Mucenic Artemidor.....	282
Sfântul Nou Mucenic Atanasie.....	282
Cuviosul Arsenie, starețul de la Koneviț.....	284
Sfinții Ioan (Maisuradze) și Gheorghe-Ioan (Mkheidze) Mărturisitorii.....	284
Icoana Maicii Domnului din Siamsk.....	287
Icoana Nașterii Preasfintei Născătoare de Dumnezeu din Glinsk.....	287
Icoana Sofia, Înțelepciunea lui Dumnezeu.....	287
Icoana Nașterii Maicii Domnului – Isaakovsk.....	288
Icoana Maicii Domnului – Kholmsk.....	288
Icoana Maicii Domnului – Znamenie (Semn), din Kursk.....	289
Icoana Maicii Domnului – Poceaev.....	289
Icoana Maicii Domnului din Lesninsk.....	290
Icoana Maicii Domnului – Domnițkaia.....	290
Icoana Nașterii Maicii Domnului – Lukianovsk.....	290
Cuviosul Luchian, starețul de la Aleksandrov.....	291
Sfântul Anastasius al II-lea, Papă al Romei.....	291
Sfântul Ierarh Corbinian, Episcop de Freising.....	292
Sfântul Disibod din Bingen.....	293
Sfânta Ethelburga de Lyming.....	293

Sfinții Ina (Ine) și Ethelburga.....	294
Sfântul Kingsmark din Țara Galilor.....	295
Sfântul Sergius I, Papă al Romei.....	295
Sfântul Nou Mucenic Alexandru Jacobson de la Solovki.....	295
Sfântul Nou Mucenic Dimitrie preotul	295

9 Septembrie

Sfinții dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana.....	296
Sfântul Mare Mucenic Severian	304
Cuviosul Teofan Mărturisorul.....	309
Al treilea Sinod Ecumenic.....	310
Sfântul Mucenic Hariton	310
Fericitul Nichita Hartularul	311
Sfântul Mucenic Strator	312
Cuviosul Onufrie de la Vorona	313
Cuviosul Chiriac de la Tazlău	315
Cuviosul Iosif de la Volokolamsk.....	318
Cuviosul Ioachim de la Orocika.....	324
Aflarea moaștelor Sfântului Ierarh Teodosie, Arhiepiscopul Cernigovului	324
Cuviosul Kieran din Irlanda	326
Sfântul Ierarh Omer, Episcop de Thérouanne.....	327
Sfântul Bettelin de Croyland	328
Sfinții Mucenici Hyacinth, Alexander și Tiburtius	329
Sfânta Osmanna din Briec	329
Sfânta Wulfhilda, stareța de la Barking	329
Sfinții Noii Mucenici Grigorie preotul și Alexandru diaconul	329
Sfinții Noii Mucenici Zaharia, Arhiepiscopul de Voronej, și însoțitorii lui: Vasile, Serghie, Iosif, Alexie – preoții și Vasile.....	330
Sfântul Nou Mucenic Andronic	330
Sfântul Nou Mucenic Alexandru preotul	330

10 Septembrie

Sfintele Mucenițe Minodora, Mitrodora și Nimfodora.....	331
Sfântul Mucenic Varipsavas.....	336
Sfântul Ierarh Petru Mărturisorul, Mitropolitul Niceei.....	337
Sfântul Ierarh Pavel, Episcopul Niceei	337
Sfânta împărăteasă Pulheria	337
Sfinții Apostoli Apelles, Luca și Clement.....	341
Sfânta Muceniță Ia	342
Sfintele trei femei care s-au nevoit într-un munte pustiu.....	342
Sfânta Muceniță Evdochia slujnica.....	343
Sfânta Evdochia cea mică	343
Cuviosul Pavel Ascultătorul, din Lavra Pecerska	344
Cuviosul Ioasaf din Kamensk	344
Cuvioșii Casian de la Spaso-Kamenii și Chiril de la Mănăstirea Lacul Alb	345
Aflarea icoanei Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, în Insula Maleon	345

Sfântul Ierarh Salvius, Episcop de Albi	345
Sfântul Ierarh Agapius, Episcop de Novara	347
Sfântul Ierarh Aubert, Episcop de Avranches	348
Sfânta Candida cea Tânără	348
Sfântul Ierarh Finian, Episcop de Ulster	348
Sfântul Ierarh Frithestan, Episcop de Winchester	348
Sfinții Sfințiți Mucenici Nemesian, Felix, Lucius, un alt Felix, Litteus, Polianus, Victor, Jader, Dativus și însoțitorii lor	349
Sfântul Ierarh Peter Martinez, Arhiepiscop de Compostella	349
Sfântul Sfințit Mucenic Theodard, Episcop de Maastricht	349
Sfântul Ierarh Veranus, Episcop de Vence	350
Sfinții Noii Mucenici Ismail, Evghenie, Ioan, Constantin, Petru, Vasile, Gleb, Vasile, Ioan, Nicolae, Paladie – preoții, Meletie și Gabriel – ieromonahii, Simeon și Tatiana	350
Sfântul Sfințit Mucenic Warus, Episcop de Lipețk	350

11 Septembrie

Cuvioasa Teodora din Alexandria	351
Cuviosul Eufrosin bucătarul	359
Sfinții Mucenici Diodor, Diomid și Didim	360
Sfânta Muceniță Ia	361
Sfinții Mucenici Dimitrie filozoful, Evantia, soția lui, și Dimitrian, fiul lor	362
Mutarea moaștelor Cuvioșilor Serghie și Gherman	362
Icoana Maicii Domnului – Kaplunovsk	363
Sfântul Ierarh Pafnutie Mărturisitorul, Episcopul Tebaidei Egiptului	363
Cuvioșii Teodul și Xenia	363
Cuvioșii Ilie Spileotul și Arsenie, părintele său duhovnicesc	364
Cuvioasa Teodora din Vasta Peloponezului	366
Sfântul Adelphus, starețul Mănăstirii Remiremont	368
Sfântul Almirus, pustnicul de la Gréez-sur-Roc	368
Sfântul Ierarh Bodo, Episcop de Toul	368
Sfântul Ierarh Deiniol, Episcop de Bangor	368
Sfântul Ierarh Emilian, Episcop de Vercelli	369
Sfinții Mucenici Felix și Regula	369
Sfântul Ierarh Patiens Mărturisitorul, Episcop de Lyons	370
Sfinții Mucenici Protus și Iachint	371
Sfântul Mucenic Vincent de León	371
Sfinții Noii Mucenici Nicolae Victor și Carp – preoții	371
Sfântul Nou Mucenic Nicolae diaconul	371

12 Septembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Autonom	372
Sfântul Sfințit Mucenic Curnut, Episcop de Iconiu	375
Sfântul Sfințit Mucenic Teodor, Episcopul Alexandriei	375
Sfântul Mucenic Iulian, preotul din Galatia	375
Sfinții Mucenici Machedonie, Teodul și Tatian	376

Cuviosul Daniel din Thasios	377
Sfântul Mucenic Ocheanos.....	379
Cuviosul Andronic din Atroa Bitiniei	379
Cuvioșii Atanasie cel bătrân și Atanasie cel tânăr de la Visotk.....	379
Cuviosul Vasian din Vologda	381
Sfântul Sfințit Mucenic Dositei, Mitropolit de Tbilisi	382
Aflarea moaștelor Cuviosului Simeon din Verhotur.....	382
Cuviosul Curnut din Ahera	382
Sfântul Ierarh Ailbhe din Emly	382
Sfântul Guy de Anderlecht.....	383
Sfântul Ierarh Juventius, Episcop de Pavia	384
Sfântul Ierarh Sacerdos, Episcop de Lyons.....	384
Sfântul Ierarh Silvinus, Episcop de Verona	385
Sfinții Noii Mucenici Teodor, Ioan și Nicolae – preoții și Noul Mucenic Alexie.....	385
Cuviosul Alexie de la Elnat și Zharki	385

13 Septembrie

Sfințirea dumnezeiescului locaș al Învierii Domnului.....	386
Sfântul Mucenic Corneliu sutașul	390
Sfântul Mucenic Straton.....	396
Sfinții Mucenici Cronid, Leontie și Serapion	396
Sfântul Mucenic Seleuc.....	397
Sfinții Mucenici Macrovie și Gordian.....	397
Sfinții Mucenici Luchian și Zotic.....	397
Sfântul Mucenic Ilie	397
Sfântul Mucenic Valerian.....	398
Cuviosul Petru din Atroe.....	398
Sfântul Mucenic Aristid filozoful	398
Cuviosul Ierotei cel Nou	399
Sfânta Muceniță Ketevana, regina Iviriei.....	403
Cuvioșii Corneliu din Padanolodeț, Dionisie și Mihail	405
Cuviosul Ioan de la Prislop	405
Sfântul Amatus de la mănăstirea din Remiremont.....	407
Sfântul Ierarh Amatus, Episcop de Sion	407
Sfântul Barsenorius, starețul Mănăstirii La-Croix-Saint-Leuffroi	407
Sfântul Columbinus, starețul Mănăstirii Lure	407
Sfânta Hedwig, stareța mănăstirii de la Herford	407
Sfântul Ierarh Maurilius, Episcop de Angers.....	407
Sfântul Ierarh Nectarius, Episcop de Autun.....	408
Sfântul Filip, tatăl Sfintei Eugenia din Roma	408
Sfântul Venerius din Insula Tino	408
Sfânta Wilfrida, stareța mănăstirii din Wilton	408
Sfinții Noii Mucenici Ștefan și Alexandru – preoții și Nicolae diaconul	408

14 Septembrie

Înălțarea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci	409
--	-----

Adormirea Sfântului Ierarh Ioan Gură de Aur	441
Sfânta Plachila împărăteasa, soția împăratului Teodosie cel Mare.....	441
Sfinții 170 de Părinți de la Sinodul al șaselea Ecumenic	442
Sfântul Mucenic Papas	447
Sfântul Mucenic Theocles	447
Sfântul Mucenic Valerian pruncul	447
Sfântul Mucenic Macarie	447
Sfinții Mucenici Carealis ostașul și soția lui, Sallustia	448
Sfântul Ierarh Cormac, Episcop de Cashel	448
Sfinții Mucenici Crescentian, Victor, Rosula și Generalis	448
Sfântul Mucenic Crescentius.....	448
Sfântul Ierarh Maternus, Episcop de Köln.....	449
Sfântul Nou Mucenic Ioan preotul	449
Sfântul Nou Mucenic Nicolae preotul.....	449

15 Septembrie

Sfântul Mucenic Nichita Gotul	450
Sfântul Mucenic Porfirie comediantul	453
Cuviosul Filotei presbiterul.....	453
Aflarea moaștelor Sfântului Acachie, Episcopul Melitinei.....	454
Sfântul Mucenic Maxim.....	454
Sfintele două copile Mucenițe.....	454
Aflarea moaștelor Sfântului Întâiului Mucenic și Arhidiacon Ștefan.....	454
Sfinții Ierarhi Visarion cel Sfințit și Visarion al II-lea, Arhiepiscopii Larisei.....	455
Cuviosul Gherasim de la Mănăstirea Survia	472
Sfântul Nou Mucenic Ioan Criteanul	477
Sfântul Evstohie, Patriarhul Ierusalimului	479
Sfântul Nichita din Hitri	479
Cuviosul Meletie	479
Sfântul Simeon, Arhiepiscopul Tesalonicului.....	479
Icoana Novonichita a Maicii Domnului	481
Sfântul Ierarh Iosif cel Nou de la Partoș, Mitropolitul Timișoarei	481
Sfântul Aichardus de Jumièges	483
Sfântul Ierarh Albinus, Episcop de Lyons	483
Sfântul Ierarh Aprus, Episcop de Toul.....	483
Sfinții Mucenici Emilas și Ieremia.....	483
Sfântul Heman de la Loc-Harn.....	484
Sfântul Ierarh Leobinus, Episcop de Chartres.....	484
Sfântul Ierarh Mamillian, Episcop de Palermo	484
Sfântul Mirin din Benchor.....	484
Sfântul Mucenic Nicomedes din Roma.....	484
Sfântul Ribert de Saint-Valéry	485
Sfântul Ritbert de Varennes	485
Sfântul Mucenic Valerian din Lyons	485
Sfinții Noii Mucenici Ioan preotul și Evdochia fecioara	485
Sfinții Noii Mucenici Andrei, Grigorie, Grigorie și Ioan – preoții	485

Sfântul Ignatie Mărturisitorul.....	485
Sfântul Nou Mucenic Dimitrie preotul	486
Sfinții Noii Mucenici Ioan, Iacob și Petru – preoții, Nicolae diaconul, Maria și Ludmila.....	486

16 Septembrie

Sfânta Muceniță Eufimia.....	487
Sfinții Mucenici Victor și Sostene	492
Sfânta Muceniță Melitina	492
Cuviosul Dorotei, pustnicul din Egipt.....	493
Sfinții Mucenici Iosif și Isaac din Georgia	494
Sfânta Muceniță Liudmila, regina cehilor.....	494
Cuviosul Procopie din Sazaba Boemiei	495
Sfântul Ierarh Ciprian, Mitropolitul Kievului și a toată Rusia.....	496
Icoana Maicii Domnului „Caută la smerenia” („Prizri na smirenie”).....	498
Sfânta Muceniță Sebastiana	499
Cuviosul Casian din Alector (Cipru).....	500
Cuviosul Ciprian din Serbia	500
Sfinții Mucenici Abundius, Abundantius, Marcianus și Ioan.....	500
Sfântul Sfințit Mucenic Cornelius, Papă al Romei	500
Sfântul Cunibert, starețul Mănăstirii Maroilles.....	501
Sfânta Muceniță Dulcissima de la Sutri	501
Sfânta Edith de Wilton	501
Sfânta Eugenia, stareța mănăstirii din Hohenburg	502
Sfinții Mucenici Rogelius și Servus-Dei.....	502
Sfântul Ștefan de Perugia	502
Sfântul Nou Mucenic Grigorie Raevsky preotul.....	502
Sfântul Nou Mucenic Serghie preotul.....	502

17 Septembrie

Sfintele Mucenițe Pistis, Elpis, Agapi și mama lor, Sofia	503
Sfânta Muceniță Agatoclia	509
Sfinții Mucenici Maxim, Teodot și Asclipiodota.....	509
Sfinții Mucenici Luchia văduva și fiul ei, Geminian	509
Sfânta Muceniță Teodota din Niceea	510
Sfinții Mucenici Haralamb, Pantoleon și însoțitorii lor	511
Sfinții Sfințiți Mucenici Pileus și Nil, Episcopii	511
Sfinții Mucenici Ilie și Zinon – preoții și Patermutie dregătorul	511
Sfinții o sută de Mucenici egipteni.....	512
Sfinții cincizeci de Mucenici din Palestina	512
Sfinții Sfințiți Mucenici Iraclid și Miron, Episcopii Tamasului din Cipru	513
Sfântul Ierarh Avxivie, primul Episcop al Solei din Cipru	514
Cuviosul Anastasie Alamanul	514
Cuvioșii Părinți care au venit din Palestina în Cipru după căderea Accrei.....	515
Icoana Maicii Domnului „Țarigrad” (Constantinopol).....	515
Icoana Maicii Domnului „Hodighitria” („Îndrumătoarea”) Makarev.....	516

Sfânta Muceniță Elpida din Italia.....	516
Sfântul Ierarh Lambert, Episcop de Maastricht	516
Sfânta Muceniță Columba.....	517
Sfântul Mucenic Flocellus.....	517
Sfântul Mucenic Iustin	518
Sfinții Mucenici Narcissus și Crescendo.....	518
Sfântul Rodingus	518
Sfântul Satyrus de Milan	518
Sfinții Mucenici Socrates și Ștefan	518
Sfânta Teodora din Roma.....	519
Sfântul Ierarh Uni, Episcop de Hamburg-Bremen.....	519
Sfinții Sfințiții și Noii Mucenici Pavel, Teodosie, Nicodim și Serafim.....	519
Sfânta Nouă Muceniță Irina	519
Sfântul Nou Mucenic Ioan	519
Sfânta Nouă Muceniță Alexandra	519

18 Septembrie

Sfântul Ierarh Eumenie, Episcopul Gortinei, făcătorul de minuni.....	520
Sfintele Mucenițe Irina și Sofia.....	521
Sfânta Muceniță Ariadna.....	521
Sfântul Mucenic Castor	522
Cuviosul Romil	522
Sfântul Ierarh Arcadie, Episcopul Novgorodului.....	526
Cuviosul Ilarion de la Optina	527
Icoana Maicii Domnului – Molcensk.....	527
Icoana Maicii Domnului „Țelitelnița” („Vindecătoarea”).....	527
Sfinții Mucenici Bidjen, Șalva și Elizbar din Xana	527
Sfânta Muceniță Teodora	528
Sfântul Ierarh Simeon, Arhiepiscopul Ierusalimului	528
Sfântul Ierarh Eustorgius I, Arhiepiscop de Milan	528
Sfântul Mucenic Ferreolus	528
Sfântul Ierarh Ferreolus, Episcop de Limoges.....	529
Sfânta Richardis	529
Sfinții Noii Mucenici Alexie și Petru preoții	530
Sfinții Noii Mucenici Amfilie, Episcop de Krasnoiarsk, Ioan, Boris, Mihail, Vladimir, Veniamin, Constantin – preoții și Serghie.....	530

19 Septembrie

Sfinții Mucenici Trofim, Savatie și Dorimedon.....	531
Cuviosul Zosima pustnicul.....	532
Sfântul Teodor, Cneazul de Smolensk și Iaroslavl, și fiii săi, David și Constantin.....	533
Sfântul Cneaz Igor al Cernigovului și Kievului.....	536
Sfântul Ierarh Teodor, Arhiepiscop de Canterbury.....	538
Sfântul Sfințit Mucenic Ianuarius, Episcop de Benevento, și însoțitorii lui.....	539
Sfântul Ierarh Eustochius, Episcop de Tours	539
Sfinții Mucenici Felix și Constantia.....	540

Sfântul Ierarh Goeric, Episcop de Metz.....	540
Sfânta Muceniță Pomposa.....	540
Sfântul Sequanus.....	540
Sfinții Noii Mucenici Constantin, preotul din Bogorodsk, și a celor doi însoțitori ai lui.....	541
Sfântul Nou Mucenic Nicolae preotul.....	541
Cuviosul Alexie ieroschimonahul.....	541
Sfinții Noii Mucenici Nil preotul și Maria monahia.....	541

20 Septembrie

Sfinții Mucenici Evstatie, Teopisti, soția lui, cu fiii lor, Agapie și Teopist.....	542
Sfinții Mărturisitori Ipatie Episcopul și Andrei presbiterul.....	549
Sfinții Mărturisitori Martin, Papă al Romei, și Maxim cel preaînțelept.....	550
Sfinții Mărturisitori Anastasie apocrisiarul, Anastasie monahul, Teodor și Evprepie.....	550
Sfinții Mucenici Artemidor și Talos.....	552
Sfântul Ierarh Meletie, Episcopul Sitei.....	552
Sfântul Mucenic Ioan Egipteanul și cei 40 de Mucenici însoțitori ai lui.....	553
Cuviosul Ioan Criteanul.....	553
Sfântul Nou Mucenic Ilarion Criteanul.....	555
Sfântul Ierarh Evstatie, Arhiepiscopul Tesalonicului.....	557
Sfinții Mucenici Mihail, Cneazul Cernigovului, și Teodor dregătorul.....	558
Sfântul Oleg, Cneazul de Briansk.....	563
Soborul tuturor Sfinților din Briansk.....	563
Sfânta Muceniță Candida.....	563
Sfânta Muceniță Eusebia.....	563
Sfântul Ierarh Glicerius, Episcop de Milan.....	563
Sfântul Vincent Madelgarus.....	564
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Anatolie, Arhiepiscop de Irkuțk.....	564
Sfinții Noii Mucenici Teoctist și Alexandru preoții.....	564

21 Septembrie

Sfântul Apostol și Mucenic Codrat.....	565
Sfântul Prooroc Iona.....	565
Cuviosul Iona Savaitul.....	572
Sfântul Mucenic Evsevie.....	572
Sfinții Mucenici și frați Evsevie, Nestav și Zinon.....	572
Sfântul Mucenic Nestor.....	573
Sfântul Sfințit Mucenic Isachie, Episcopul Ciprului.....	573
Sfântul Mucenic Priscus.....	574
Sfinții șase Mucenici care au fost gărzi ale împăratului Maximian.....	574
Sfânta Muceniță Vassa din Tir.....	574
Sfântul Mucenic Vusiris.....	574
Cuviosul Iosif de la Mănăstirea Zaonikiev.....	574
Cuviosul Daniel din Șujgorsk.....	575
Aflarea moaștelor Sfântului Dimitrie, Mitropolitul Rostovului.....	575
Soborul tuturor Sfinților din Uglici.....	576

Sfântul Sfințit Mucenic Alexandru	576
Sfântul Gerulph	576
Sfânta Mabyn	576
Sfânta Maura din Troyes	576
Sfântul Mucenic Pamfilus din Roma	577
Sfinții Noii Mucenici Alexandru, Alexie, Constantin și Ioan – preoții	577
Sfântul Nou Mucenic Mavrachie ieromonahul și însoțitorii săi, Noii Mucenici Vasile și Vladimir	577
Sfinții Noii Mucenici Valentin, Alexandru, Ioan, Andrei, Petru și Ioan – preoții	577
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Teofan, Mitropolit de Lipețk și Belorussia	577
Sfântul Nou Mucenic Ioan preotul	577
Sfântul Nou Mucenic Vasile preotul	577

22 Septembrie

Sfântul Sfințit Mucenic Foca, făcătorul de minuni	578
Sfântul Mucenic Foca grădinarul	579
Sfinții Mucenici Isaac, Martin și Nicolae	581
Cuviosul Cosma de la Zografu	581
Sfinții douăzeci și șase de Cuvioși Mucenici de la Zografu, care i-au muștră pe latino-cugetători	584
Sfântul Mucenic Ioan	588
Cuviosul Petru vameșul din Egipt	588
Cuviosul Iona de la Iașezersk	591
Cuviosul Teofan Tăcutul de la Pecerska	591
Soborul tuturor Sfinților din Tula	591
Sfântul Sfințit Mucenic Teodosie de la Brazi, Mitropolitul Moldovei	591
Sfântul Mucenic Mavrachie și cei 6600 de Mucenici însoțitori ai lui	594
Sfintele Mucenițe Digna și Emerita	595
Sfântul Sfințit Mucenic Emmeramus, Episcop de Regensburg	595
Sfântul Papă Felix al III-lea	595
Sfântul Florentius	596
Sfântul Mucenic Ionas	596
Sfântul Ierarh Lauto, Episcop de Coutances	596
Sfânta Salaberga	596
Sfântul Ierarh Sanctinus, Episcop de Meux	597
Sfântul Silvanus din Levroux	597
Fericita Parascheva de la Diveevo	597
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Veniamin, Episcop de Romanovsk	597

23 Septembrie

Zămislirea Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan	598
Sfântul Mucenic Andrei din Sicilia	599
Sfinții Mucenici Ioan, Petru și Antonin	599
Sfânta Muceniță Rais	600
Cuvioasele Xantipa și Polixena	600
Sfântul Nou Mucenic Nicolae, prăvăliașul din Constantinopol	601

Sfântul Nou Mucenic Ioan din Konitsa Ipirului.....	604
Icoana Maicii Domnului – Slovensk.....	606
Sfântul Adamnan de la Iona.....	606
Sfântul Cissa de Crowland.....	607
Sfântul Constantius din Ancona.....	607
Sfântul Mucenic Linus, Papă al Romei.....	608
Sfântul Ierarh Paternus, Episcop de Avranches.....	608
Sfinții Sfințiții și Noii Mucenici Arsenie Arhiepiscopul și Ioan preotul.....	608

24 Septembrie

Sfânta Întâia Muceniță Tecla, cea întocmai cu Apostolii.....	609
Cuviosul Coprie.....	616
Minunea făcută de Născătoarea de Dumnezeu în preacinstitul ei locaș al Mirților din Insula Kythira.....	617
Icoana Maicii Domnului „Miroj”.....	622
Cuviosul Avraamie din Miroj.....	622
Cuviosul Nicandru din Pskov.....	623
Sfântul Mucenic Galaction din Vologda.....	625
Cuviosul Simon, cel mai înainte rege al Serbiei.....	626
Sfinții Vladislav, regele Serbiei, și David prințul.....	628
Cuviosul Gavriil de la Mănăstirea Șapte Lacuri.....	628
Cuviosul Siluan Athonitul.....	697
Sfânta Persi.....	718
Cuvioasa Doroteia de Kashin.....	718
Sfântul Ierarh Anathalon, Episcop de Milan.....	718
Sfinții Mucenici Andochius, Thyrsus și Felix.....	719
Sfinții Chuniald și Gislar.....	719
Sfântul Sfințit Mucenic Gerard Sagredo, Episcop de Csanad.....	719
Sfântul Geremarus.....	720
Sfântul Isarnus.....	720
Sfântul Ierarh Rusticus, Episcop de Clermont.....	720
Sfântul Nou Mucenic Vasile diaconul.....	720
Sfinții Noii Mucenici Andrei și Pavel – preoții, Vitalie ieromonahul, Vasile, Serghie și Spiridon.....	720
Sfântul Nou Mucenic Nicandru preotul.....	720

25 Septembrie

Cuvioasa Eufrosina.....	721
Cuviosul Pafnutie, tatăl Cuvioasei Eufrosina.....	726
Sfântul Mucenic Pafnutie pustnicul.....	726
Sfinții 546 de Mucenici care au mărturisit la îndemnul Sfântului Pafnutie.....	734
Amintirea marelui cutremur și a răpirii la cer a copilului care a auzit imnul Trisaghion.....	734
Sfinții Mucenici Pavel, Tatta, Savinian, Maxim, Ruf și Evghenie.....	735
Sfântul Mucenic Bizantin.....	736
Sfântul Ierarh Teofil Mărturisorul, Mitropolitul Efesului.....	736

Cuviosul Serghie, făcătorul de minuni din Radonej	736
Cuvioasa Eufrosina din Suzdal	744
Cuvioasa Dositea Zăvorâta de la Kiev	745
Sfântul Arsenie cel Mare, Catolicosul Georgiei	747
Sfântul Ierarh Aunarius, Episcop de Auxerre	748
Sfintele Aurelia și Neomisia	748
Sfântul Ierarh Barr, Episcop de Cork	748
Sfântul Caian de Tregaian	749
Sfântul Ceolfrid de la Wearmouth-Jarrow	749
Sfântul Mucenic Egelred	749
Sfântul Ermenfridus de la Mănăstirea Cusance	749
Sfântul Ierarh Firminus, Episcop de Amiens	749
Sfântul Ierarh Fymbert, Episcop al Scoției	749
Sfântul Mucenic Herculanus	749
Sfântul Ierarh Lupus, Episcop de Lyons	750
Sfântul Mewrog din Țara Galilor	750
Sfântul Ierarh Principius, Episcop de Soissons	750
Sfântul Ierarh Solemnis, Episcop de Chartres	750
Sfântul Nou Mărturisitor Nicolae preotul	750

26 Septembrie

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan Teologul	751
Sfintele cinci fecioare monahii, ucise de tatăl lor	791
Sfânta Muceniță Hira	791
Dreptul Ghedeon, Judecătorul lui Israel	792
Cuviosul Nil din Calabria	798
Cuviosul Efrem, starețul mănăstirii de la Perekomsk	801
Mutarea cinstului cap al Sfântului Apostol Andrei de la Roma la Patras	802
Sfântul Voievod Neagoe Basarab	802
Sfântul Amantius din Città di Castello	814
Sfântul Ierarh Colman Elo, Episcop de Connor	814
Sfântul Ierarh Eusebius, Episcop de Bologna	815
Sfântul Meugant din Insula Bardsey	815
Sfântul Senator din Albano	815
Sfântul Ierarh Vigilius, Episcop de Brescia	815
Sfinții Noii Mucenici Atanasie, Alexandru și Dimitrie – preoții, Ioan și Nicolae	815
Sfântul Nou Mucenic Vladimir preotul	815
Sfântul Sfințitul Tihon, Patriarhul Moscovei și al întregii Rusii	815

27 Septembrie

Sfântul Mucenic Calistrat și însoțitorii săi:	
Vivrah, Eliodor, Dometian, Ghimnasie și alți patruzeci și cinci	816
Sfinții 135 de Mucenici ostași, care au crezut prin Sfântul Calistrat	819
Sfânta Muceniță Epiharia	819
Cuviosul Ignatie, starețul Mănăstirii Mântuitorului, numită „Pârâul Adânc”	819
Sfinții Apostoli Marcu, Aristarh și Zinon	820

Sfinții Mucenici Filimon Episcopul și Furtunian.....	821
Sfânta Muceniță Gaiani.....	821
Sfinții cincisprezece Mucenici.....	822
Sfânta Nouă Muceniță Achilina.....	822
Cuviosul Savatie de la Solovețk.....	825
Soborul tuturor Sfinților Patriarhi ai Ierusalimului.....	827
Sfântul Sfințit Mucenic Antim Ivireanul, Mitropolitul Țării Românești.....	828
Sfântul Ierarh Flavian, Arhiepiscopul Antiohiei.....	842
Pomenirea vedeniei Proorocului Zaharia.....	842
Sfântul Ierarh Adhentus, Episcop de Ravenna.....	842
Sfinții Mucenici Adolphus și Ioan.....	842
Sfântul Barrog din Insula Barry.....	843
Sfântul Ierarh Ceraunus, Episcop de Paris.....	843
Sfântul Mucenic Deodatus din Sora.....	843
Sfinții Mucenici Fidentius și Terence.....	843
Sfinții Mucenici Florentinus și Hilary.....	843
Sfântul Ierarh Gaius, Episcop de Milan.....	843
Sfânta Hiltrude, pustnica din Liessies.....	843
Sfântul Marcellus de la Saint-Gall.....	843
Sfântul Nou Mucenic Dimitrie preotul.....	844
Sfinții Noii Mucenici Herman, Episcopul de Volsk, și Mihail preotul.....	844
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Petru, Mitropolitul Krutitsei.....	844
Sfântul Nou Mucenic Teodor preotul.....	844

28 Septembrie

Cuviosul Hariton Mărturisitorul.....	845
Sfântul Prooroc Baruh.....	851
Sfântul Mucenic Marcu păstorul și însoțitorii lui.....	854
Sfinții Mucenici Alexandru, Alfeu, Zosim, Nikon, Neon, Iliodor și ceilalți copii și fecioare ce au pățimit cu Sfântul Mucenic Marcu.....	855
Sfinții Mucenici Evstatie Romanul și Calinic.....	855
Sfântul Mucenic Alexandru și cei treizeci de Mucenici însoțitori ai lui.....	856
Sfântul Alchison Mărturisitorul, Episcopul Nicopolei.....	856
Cuviosul Avxentie Alamanul.....	856
Aflarea moaștelor Cuviosului Neofit Zăvorâțul.....	857
Cuvioșii Schimonahi Chiril și Maria, părinții Cuviosului Serghie de Radonej.....	859
Cuviosul Irodion de lângă lacul Iloezersk.....	860
Cuviosul Hariton, starețul Mănăstirii Înălțării din Sianjemsk.....	861
Soborul Cuvioșilor Părinți din Peșterile cele de aproape din Lavra Pecerska.....	861
Sfântul Mucenic Viaceslav, regele cehilor.....	863
Sfântul Ierarh Faustus, Episcop de Riez.....	864
Sfânta Lioba din Bischoffsheim.....	865
Sfântul Ierarh Annemond, Arhiepiscop de Lyons.....	867
Sfântul Cornwall.....	867
Sfânta Eustochia.....	867
Sfântul Ierarh Exuperius, Episcop de Toulouse.....	867

Sfântul Machan din Irlanda	868
Sfinții Mucenici Marțial, Laurențiu și însoțitorii lor.....	868
Sfântul Ierarh Paternus, Episcop de Auch.....	868
Sfântul Mucenic Privatus	869
Sfântul Ierarh Silvinus, Episcop de Brescia.....	869
Sfântul Ierarh Solomon, Episcop de Genova	869
Sfântul Mucenic Stacteus din Roma	869
Sfânta Tetta, stareța Mănăstirii Wimborne	869
Sfinții Willigod și Martin de la Mănăstirea Romont.....	869
Sfânta Nouă Muceniță Anna	869
Sfinții Noii Mucenici Ilarion și Mihaela	869
Sfânta Nouă Muceniță Tatiana.....	869

29 Septembrie

Cuviosul Chiriac anahoretul	870
Cuvioasa Maria din Palestina	874
Sfinții 150 de Mucenici din Palestina	874
Sfinții Mucenici Trifon, Trofim și Dorimedont	874
Sfânta Muceniță Petronia	874
Sfânta Muceniță Gudelia.....	874
Sfântul Mucenic Gobdelaah și însoțitorii săi: Dada, Cașdos și Cașdoa.....	875
Sfinții Cuvioși Mucenici uciși în Insulele Strofade	879
Cuviosul Ciprian din Ustiug.....	879
Sfântul Onufrie, făcătorul de minuni din Gareja.....	879
Sfântul Sfințitul Dionisie I, Patriarhul Constantinopolului.....	881
Sfântul Mucenic Malachi din Rodos.....	881
Sfinții optzeci de Mucenici din Bizanț.....	881
Sfinții trei Mucenici din Vrahori.....	881
Sfântul Teofan Milostivul	881
Sfântul Alaricus, pustnicul de pe Insula Uffnau	881
Sfinții Catholdus, Anno și Diethardus	882
Sfântul Ierarh Fratemus, Episcop de Auxerre	882
Sfântul Ierarh Ludwin, Episcop de Trier.....	882
Sfântul Sfințit Nou Mucenic Ioan, Arhiepiscop de Riga	882

30 Septembrie

Sfântul Grigorie Luminătorul, Episcopul Armeniei celei Mari	883
Sfintele Mucenițe Ripsimia și Gaiani, împreună cu alte treizeci și două de fecioare.....	891
Sfintele două Mucenițe ucise împreună cu Sfânta Gaiani	892
Sfinții șaptezeci de Mucenici care au fost uciși împreună cu Sfânta Ripsimia.....	892
Sfinții Patriarhi ai Bisericii Armene: Aristan, Orthan, Hussic, Nares și Isaac cel Mare.....	893
Sfântul Mucenic Stratonic	895
Sfântul Mucenic Mardonie.....	895
Sfinții o mie de Mucenici	895
Cuviosul Grigorie, egumenul și făcătorul de minuni de la Pelșemsk	895

Sfântul Sfințitul Mihail, întâiul Mitropolit al Kievului.....	896
Sfântul Mihail, Marele Cneaz al Tverului.....	897
Sfântul Teodor Iaroslavici din Vladimir	897
Sfântul Mucenic Antoninus.....	897
Sfântul Enghenedl din Anglesey.....	897
Sfântul Ierarh Honorius, Episcop de Canterbury	897
Sfântul Laurus din Bretania.....	898
Sfântul Mucenic Leopardus	898
Sfântul Midan din Anglesey.....	898
Sfinții Mucenici Tancred, Torthred și Tova.....	898
Sfinții Mucenici Victor și Ursus.....	898
Sfântul Nou Mucenic Procopie preotul.....	898
Sfinții Noii Mucenici Petru, Viaceslav, Petru, Simeon, Vasile – preoții, Serafim diaconul, Alexandra, Alexie, Matei și Apolinaria	899
Sfântul Nou Mucenic Leonida preotul.....	899
Sfântul Serafim Mărturisitorul, ieromonahul din Harkov.....	899
 Bibliografie.....	 900

1 SEPTEMBRIE

Pe 1 Septembrie, Sfânta Biserică prăznuiește începutul Indictionului, adică al noului an bisericesc

Septembrie, adică a șaptea, a fost numită această lună după latinescul „septem”, care înseamnă șapte. Numele este de proveniență latină, ca de altfel toate cele 12 luni ale anului, deoarece pe vremea Imperiului Roman a fost impus pretutindeni și încă mai este valabil până astăzi calendarul roman, numit iulian, după numele împăratului Iulian, care l-a introdus din anul 46 î.H. A fost alcătuit de faimosul astronom al acelei epoci, Sosigén alexandrinul. Pentru vechii latini, prima lună a anului era „primus” (primul), căreia la evrei îi corespunde luna Nisan: „Această lună să vă fie început al lunilor, prima să vă fie între lunile anului”, cum spune de Dumnezeu insuflatul Prooroc Moise [Ieș. 12, 2]. „Primus” a fost schimbată cu luna Martie de către Romul, fondatorul Romei, în cinstea zeului mincinos Ares (Marte). Numărând deci de la Primus sau Martie, această lună s-a numit Septembrie, adică a șaptea, după cum este și de la Nisan. Pe la anul 450 d.H., când Ianuarie a fost stabilit ca început al anului, Septembrie a devenit a noua lună. În perioada bizantină, Septembrie a fost stabilită ca prima lună a anului, iar de atunci și în calendarul bisericesc e așezată întâi, în concordanță cu vechile obiceiuri ale Bisericii Ortodoxe de Răsărit, care serbează până astăzi la 1 Septembrie¹ începutul Indictionului. După calendarul civil în uz, Septembrie este a noua lună.

¹ Pentru două pricini a fost stabilit Septembrie ca început al anului: una internă și substanțială, adică firească, alta externă și secundară. Pricina firească nu este aceea că Dumnezeu ar fi creat lumea în luna Septembrie, după cum susțin greșit mulți rabini și alții împreună cu ei – fiindcă acest privilegiu l-a avut luna Martie, după Sfânta Scriptură și toți teologii interpreți ai Scripturii, și după cum arătăm în data de 1 Martie – ci pentru că în Septembrie, în mare măsură pământul încetează să mai rodească și începe să zămislească și să poarte, într-un anume fel, alte roade noi. De aceea a spus Psellos: „Luna Septembrie adună cea mai mare parte a ostanelilor trecute, le așează în hambare și se face început al ostanelilor care vin.”

În această lună are loc și echinocțiul de toamnă, când aerul și atmosfera au temperatură medie. În această lună se ară și se lucrează pământul, care primește în brazdele lui semințele, ca într-un pânțec. În această lună încep ploile, pentru ca prin ele să se înmoaie pământul înăsprit de vara care a trecut și prin urmare să se facă potrivit spre a fi lucrat cum trebuie, ca să hrănească și să zămislească din semințele aruncate în el. Din această pricină Dumnezeu poruncește iudeilor ca în Septembrie, după ce și-au cules roadele, să fie sărbătoare șapte zile și să-și confecționeze corturi (colibe), bucurându-se și mulțumind lui Dumnezeu pentru culesul roadelor: „Și în ziua a 15-a a acestei luni a șaptea, când veți fi adunat roadele pământului, să sărbătoriți Domnului șapte zile” [Lev. 23, 39].

„Și ca să spun pe scurt – zice Cuviosul Nicodim – Septembrie este începutul zămislirii și purtării a aproape tuturor roadelor, iar Martie este începutul nașterii lor, fiindcă atunci încep să se nască și să răsară din pământ și după aceea să rodească semințele acelea pe care pământul le-a luat în pânțec din Septembrie și le-a purtat toată iarna. La începutul facerii lumii, în luna Martie și semințele și roadele au răsărit imediat și s-au desăvârșit, când a spus Dumnezeu: «Să dea pământul din sine iarbă cu sămânță într-însa, după chipul și asemănarea ei» [Fc. 1, 11], adică atunci, dintr-odată, s-a făcut și zămislirea roadelor și nașterea lor, fără trecerea timpului, prin puterea creatoare nemărginită a lui Dumnezeu. Iar acum, întrucât creația se mișcă după legi naturale, adică puțin câte puțin, e nevoie de timp. Deci, în altă perioadă are loc zămislirea, în Septembrie, și în alta nașterea, în Martie.”

Adaugă sus-numitul Psellos și acestea: „Pentru creația din starea originală și pentru perioada înaintării către bine, început pare să fie primul echinocțiu, adică Martie. Pentru vremea blestemului datorat călcării poruncii, a vieții de osteneți și a schimbării care duce la stricăciune, început al anului este al doilea echinocțiu. Căci de la acela încep toate să meargă spre stricăciune. Iar dacă timpul își trage numele de la «a degrada» (χρῶμα), atunci începutul anului și al stri-

Septembrie corespunde în prima jumătate cu luna Metaghitnióna și în cea de-a doua jumătate cu luna Voidromiona din calendarul atic, apoi corespunde lunii Thoth a egiptenilor și lunii Eval a evreilor.

Binecuvintează-ne indictul noului an,
O, Vechiule și pentru oameni Noule (Hristoase)

Sfânta lui Dumnezeu Biserică sărbătorește astăzi Indictionul, pentru trei motive: întâi, pentru că acesta este începutul anului și de aceea, din vremuri străvechi, era în mare cinste la romani. Indiction înseamnă în limba latină „hotar”. În al doilea rând, Biserica o sărbătorește pentru că în această zi S-a dus Domnul nostru Iisus Hristos în sinagoga iudeilor și I s-a dat cartea Proorocului Isaia, după cum scrie Sfântul Evanghelist Luca [4, 16], pe care deschizând-o Domnul – o, minune! – îndată a găsit locul acela, adică începutul capitolului 61, în care sunt scrise despre Sine aceste cuvinte: „Duhul Domnului este peste Mine, pentru care M-a uns să binevestesc săracilor; M-a trimis să vindec pe cei zdrobiți cu inima; să propovăduiesc robilor dezrobirea și celor orbi vederea; să slobozesc pe cei apăsați și să vestesc anul plăcut Domnului” [Lc. 4, 18-19, cf. Is. 61, 1-2].

După ce a citit Domnul aceste cuvinte referitoare la Sine, a închis cartea și a dat-o slujitorului; apoi șezând, a zis către popor: „Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre” [Lc. 4, 21].

Sfântul Chiril al Alexandriei se întreabă: „Pentru care motiv a ales Cuvântul întrupat să fie uns? Datorită firii noastre lipsite de Duhul Sfânt... Cuvintele au în vedere omenitatea, căci nu firea divină a fost unsă.”²

Noima cuvântului „Hristos” – arată Sfântul Irineu – este „Cel ce unge”, „Cel ce este uns” și „ungerea” în sine cu care El este uns. Tatăl este Cel ce unge, Fiul este Cel uns și Duhul Sfânt este ungera, după cum zice și Proorocul [Is. 61, 1].³

Sfântul Chiril al Ierusalimului, în cateheza sa despre Mirungere, scrie: „Hristos nu a fost uns de om cu ulei sau cu ungeră materială, ci Tatăl, Care L-a hotărât din veac să fie Mântuitorul lumii întregi, L-a uns cu Duhul Sfânt. Și precum Hristos a fost aievea răstignit și îngropat și a înviat, iar voi sunteți socotiți prin Botez vrednici de a fi răstigniți, îngropați și a învia împreună cu El într-un anume fel, așa este și cu Mirungerea. Precum El a fost uns cu un untdelemn al bucuriei, adică cu Sfântul Duh, numit «untdelemnul bucuriei» [Ps. 44, 9], asemenea și voi ați fost unși cu ungeră, fiind făcuți părtași și prieteni ai lui Hristos.”⁴

Sfântul Atanasie cel Mare explică acest verset spunând: „El a fost uns cu Duhul după omenitate, pentru a sfinți firea umană. De aceea Duhul a coborât peste El la Iordan, când era în trup. Și se spune despre El că Se sfințește pe Sine pentru noi și ne dă slava pe care a primit-o. Auzim astfel că «Duhul Domnului este peste Mine...» [Is. 61, 1] și pe Apostol

căciunii este Septembrie. Căci până în această lună plantele roditoare și neroditoare propășesc, iar după aceea se usucă, se ofilesc și se strică. Astfel, știm toți că începutul toamnei este Septembrie.”

Cauzele externe și secundare pentru care Septembrie e considerat începutul anului sunt: 1) precum susțin unii, când fiii lui Israel au luat în stăpânire pământul făgăduinței era luna Septembrie, deci de atunci au început să cultive acel pământ. 2) romanii începeau din Septembrie toate procesele civile, forurile, plățile și chiriile; dar și tributul împărătesc și cenzurile începeau să se plătească din Septembrie, după cum arată Psellos.

² Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia după Luca*, Omilia a XII-a, în: Saint Cyril of Alexandria, *Commentary on the Gospel of Saint Luke*, Homily XII, translated by R. Payne Smith, NY: Studion Publishers, 1983, pp. 92-93.

³ Sfântul Irineu, *Împotriva ereziilor*, cartea a III-a, cap. XVIII, în: Saint Irenaeus, *Against Heresis*, Bk. III, Ch. XVIII, Ante-Nicene, I: 446.

⁴ Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, Cateheza XXI, în: Saint Cyril of Jerusalem, *Catechetical Lectures*, Lecture XXI, Nicene, 2nd Ser., VII: 149.

zicând: «Voi știți... cum a uns Dumnezeu pe Iisus din Nazaret cu Duhul Sfânt» [F.Ap. 10, 37-38]. Iar Domnul Însuși a spus: «(Duhul) din al Meu va lua» [In 16, 14] și «Îl voi trimite la voi» [In 16, 7]; iar Apostolilor le-a spus: «Luați Duh Sfânt» [In 20, 22]. Și cu toate că El, fiind Cuvânt și Rază a Tatălui, dă celorlalți, se spune că acum este sfințit, căci acum S-a făcut Om, iar trupul care este sfințit este al Lui. De la El înainte am început noi să primim ungera și pecetea, cum spun Apostolii: «Iar voi ungere aveți de la Cel Sfânt» [In 2, 20] și «ați fost pecetluiți cu Duhul Sfânt al făgăduinței» [Ef. 1, 13]. Așadar, din pricina noastră și pentru noi a spus aceste cuvinte.»⁵

Sfântul Ambrozie zice: „Putem atunci să ne întrebăm dacă Duhul i-a trimis pe Profeți și pe Apostoli, de vreme ce Hristos spune: «Duhul Domnului este peste Mine?» Cu dreptate zice «peste Mine», căci vorbea ca Fiu al Omului. Și ca Fiu al Omului a fost uns și trimis să propovăduiască Evanghelia.»⁶

Sfântul Ambrozie vorbește despre unitatea Treimii astfel: „Gândiți-vă că Domnul nostru Iisus Hristos spune prin Isaia că a fost trimis de Duhul [Is. 61, 1]. Este atunci Fiul mai mic decât Duhul, fiindcă a fost trimis de Duhul? Așa stă scris: că Fiul Se arată pe Sine ca trimis de Tatăl și de Duhul Sfânt. «Eu sunt Cel dintâi și Cel de pe urmă. Mâna Mea a întemeiat pământul și dreapta Mea a întărit cerurile... Eu am grăit, Eu l-am chemat, Eu l-am adus, Eu l-am făcut să propășească în calea lui. Aproiați-vă de Mine și ascultați acestea: De la început Eu n-am grăit întru ascuns, de când se întâmplă aceste lucruri, Eu sunt de față. Și acum Domnul Dumnezeu Mă trimite cu Duhul Său» [Is. 58, 12-16]. Aici, într-adevăr, El, Care a făcut cerul și pământul, Însuși a zis că este trimis de Domnul Dumnezeu și de Duhul Său. Vedeți, dar, că sărăcia limbii nu știrbește cinstea trimiterii Sale. Este deci trimis de Tatăl și este de asemenea trimis de Duhul. Și ca să puteți înțelege că nu e nici o deosebire de mărime, Fiul trimite la rândul Său pe Duhul, așa cum Însuși a spus [In 15, 26]. Iar că același Mângâietor avea să fie de asemenea trimis de Tatăl, ne-a învățat zicând: «Dar Mângâietorul, Sfântul Duh, pe Care-L va trimite Tatăl în numele Meu...» [In 14, 26]. Iată-Le unitatea!»⁷

Cuvintele Proorocului Isaia au un înțeles aparte. Sfântul Chiril al Alexandriei arată că „El propovăduiește eliberarea celor robiți, de vreme ce l-a legat pe cel puternic, pe satana. Iar pe cei a căror inimă a fost de demult acoperită de întunecimea răului, El i-a luminat, răsărind ca Soare al dreptății. Și ce va să zică a vindeca pe cei cu inima zdrobită? Înseamnă că vindecă pe cei pe care satana i-a zdrobit cu toiagul silirii duhovnicești.»⁸

De asemenea, după Sfântul Irineu, aceste cuvinte ale Proorocului arată că Iisus este Mântuitorul și că S-a făcut pricină de mântuire celor care erau în acea vreme izbăviți de El din tot felul de boli și de la moarte, precum și celor care aveau să creadă după ei, și tot El S-a făcut aducător al mântuirii.⁹

Sfântul Chiril al Alexandriei se întreabă: „Și ce înseamnă anul primit Domnului? Arată vestirile de veselie ale venirii Lui.»¹⁰ Sfântul Ambrozie adaugă: „Proorocul Isaia zice: «Așa grăiește Domnul: În vremea milostivirii Te voi asculta și în vremea mântuirii Te voi ajuta.

⁵ Sfântul Atanasie al Alexandriei, *Împotriva arienilor*, Cuvântul I, cap.12, în: Saint Athanasius, *Discourses Against the Arians*, First Discourse, Ch. XII (47), Nicene, 2nd Ser., IV:334.

⁶ Sfântul Ambrozie, *Despre Duhul Sfânt*, cartea a III-a, cap. 1, în: Saint Ambrose, *Of the Holy Spirit*, Bk. III, Ch. 1, Nicene, 2nd Ser., X:135-136.

⁷ Sfântul Ambrozie, *Despre credința creștină*, cartea a II-a, cap. 9, în: Saint Ambrose, *Of the Christian Faith*, Bk. II, Ch. IX, Nicene, 2nd Ser.

⁸ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Op.cit.*, loc.cit.

⁹ Sfântul Irineu, *Dovada propovăduirii apostolice*, cap. 53, 16:82, în: Saint Irenaeus (cca 130-200), *Proof of Apostolic Preaching*, ACW, ¶ 53, 16:82.

¹⁰ Sfântul Chiril al Alexandriei, *Op.cit.*, loc.cit.

Te-am făcut și Te-am hotărât Legământ al poporului, ca să așezi rânduială în țară și să dai fiecăruia moștenirile nimicite! Ca să zici celor robiți: ‘Ieșiți’ și celor din întuneric ‘Veniți la lumină’» [Is. 49, 8-9].”

Sfântul Ipolit zice: „Pe oricine l-a legat satana în lanțuri, Domnul, la venirea Lui, l-a dezlegat din legăturile morții, legând pe vrăjmașul nostru și izbăvind omenirea.”¹¹

Sfântul Chiril al Alexandriei scrie într-o epistolă: „Căci S-a sculat jefuind moartea și zicând celor robiți «Veniți afară», și celor din întuneric «Arătați-vă», și S-a suit la Tatăl în ceruri, într-un loc unde omul nu poate ajunge, după ce luase asupra Lui păcatele noastre și Se făcuse ispășire a lor.”¹²

De aceea poporul, auzind acestea, se minuna de cuvintele harului care ieșeau din gura Lui, cum scrie același Evanghelist [v. 22]. Este și o a treia cauză pentru care Biserica lui Hristos face astăzi amintirea Indictionului¹³ și serbează începutul anului nou: pentru că, prin mijlocirea cântării și a cererilor pe care le aducem lui Dumnezeu la acest praznic, Îl rugăm să fie milostiv către noi și să binecuvinteze noul an și să ni-l dăruiască fericit și plin de toate bunurile pământești, și să lumineze mințile noastre, pentru a petrece tot anul în curăție și

¹¹ Sfântul Ipolit, *Fragmente din comentarii*, în: Saint Hyppolitus, *Fragments from Commentaries*, Ante Nicene Fathers, V: 181.

¹² Sfântul Chiril al Alexandriei, *Epistola a 41-a, către Episcopul Acachie*, în: Saint Cyril of Alexandria, *Letter 41 to Bishop Acacius*, FC, 76:175-176.

¹³ Despre Indiction-uri în Ceaslov stă scris așa: „Împărații Romei, pentru întreținerea armatelor, hotărau prin poruncă cetățenilor lor un for (taxă) colectiv pentru fiecare eparhie, a căruia plată se făcea anual, aceeași poruncă repetându-se timp de 15 ani, fiindcă 15 ani erau obligați să se înroleze soldații romani. După împlinirea acestora, înnoind porunca cu oarecare modificări datorate schimbărilor survenite în această perioadă, hotărau din nou altă taxă, ce trebuia plătită la rândul ei anual, timp de 15 ani. Apoi, a treia oară, altă taxă și așa mai departe. Iar această poruncă împărătească, prin care taxa se stabilea cu puțin înainte de venirea iernii, se numea «indictio», care înseamnă hotărâre sau anunțare a forului. Porunca, eliminând-o prin cuvântul «indiction» (ἰνδικτιών), au menținut-o împărații bizantini, chiar dacă uneori era folosită numirea «ἐπιπέμησης», însemnând distribuire.

După opinia celor mai mulți, Indictionul a fost introdus de Sfântul Constantin cel Mare în 312, anul în care a văzut semnul Crucii pe cer și, biruind pe Maxentius, a fost proclamat împărat al Apusului (la 21 mai). Alții, poate mai sigur, duc începuturile Indictionului până în vremea Cezarului Augustus, trei ani înainte de Hristos, aducând ca dovadă o hotărâre (bulla) papală dată în 781 datată astfel: Anno 4, Indiction LIII, adică anul al patrulea al celui de-al 53-lea Indiction, de unde se socotește anul precizat. Căci, înmulțind cu 15 cele 52 de Indictioane complete, adăugând cei 4 ani ai celui de-al 53-lea, rezultă numărul 784, adică 781 de ani după Hristos și încă 3 (dinainte de Hristos).

Există trei timpuri ale Indictionului: primul, cel introdus în Apus, numit împărătesc, cezariac sau constantinian, care începe de la 24 septembrie; al doilea, cel numit papal, care începe de la 1 ianuarie; al treilea, cel constantinopolitan, pe care preluându-l patriarhii de Constantinopol după căderea Imperiului Răsăritean, îl scriu cu autograf în hotărârile date de ei, fără să numere și perioadele de 15 ani. Acesta începe de la 1 septembrie, cu săvârșirea unei slujbe. Acesta este începutul Indictionului și motivul pentru care se întinde pe 15 ani.”

Sfântul Nicodim Aghioritul însemnează despre Indiction următoarele: „Ia aminte că Indictionul ține 15 ani și începe cu Indictionul 1. Acest început al Indictionului constantinopolitan s-a făcut la 24 septembrie 327 după Hristos, adică în timpul Sinodului de la Niceea. După Simeon Logothetul – în cronica sa – Indiction înseamnă «distribuție». De ce Indictionul urcă până la al 15-lea an și iarăși se întoarce și ce arată acești 15 ani, sau de ce numai Indictionul nu concordă nici cu rotațiile Lunii, nici cu ciclurile Soarelui sau cu săptămâna, nimic sigur n-am putut găsi. Am aflat doar ce spune kyr Matheos, că pricina pentru care Indictionul ține atât, este schimbarea vârstelor omului, adică la fiecare 15 ani oamenii suferă mari schimbări. Fiindcă de la 15 ani începe să-i mijească omului barba, la de 2 ori 15 ajunge statura desăvârșită, la de 3 ori 15 ajunge om matur, la de 4 ori 15 îi albește barba, de la 5 ori 15 devine bătrân și de la 6 ori 15 omul este la adânci bătrâneți.

Unii spun că monahul Panodor, sau un altul, a descoperit că în anul 7980 Indictionul concordă cu ciclurile soarelui și ale lunii. Adică atunci vor coincide primul ciclu al soarelui, primul ciclu al lunii și primul Indiction (anul 2481 – n.trad.). De asemenea, la sfârșitul lumii soarele va avea 28 de cicluri, luna 19, iar Indictionul va fi al 15-lea. Ciclurile soarelui, ale lunii, precum și ciclurile, temeliile și etapele lunilor încep din Martie, în timp ce Indiction-urile încep din Septembrie” (vezi Al. Mavrocordat, „Iudaica” și introducerea tomului I al lui Meletie).

într-o bună cunoștință, și ca să bineplăcem lui Dumnezeu prin păzirea poruncilor Lui și astfel să avem parte de bunătățile cerești veșnice.¹⁴

Tropar, Glasul II

Ziditorule a toată făptura, Cel ce vremile și anii le-ai pus întru puterea Ta, binecuvintează cununa anului bunătații Tale, Doamne, păzind în pace pe împărați și cetatea Ta, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, și ne mântuiește pe noi!

Condac, Glasul IV. Cel ce Te-ai înălțat pe Cruce...

Al veacurilor Făcător și Stăpân, Dumnezeule a toate, Cel ce ești mai presus de ființă, binecuvintează cununa anului, mântuind prin mila Ta cea necuprinsă, Milostive, pe toți cei ce se închină Ție, Unuia Stăpân, și strigă cu frică, Izbăvitorule: dăruiește tuturor un an rodnic!

Mărimuri

Împărate în trei străluciri și fără de început, Cel ce privești la trecerea vremurilor și anilor, binecuvintează noul an, dăruind tuturor darurile Tale cele bune!

Părinte Atotțiitorule și Împărate a toate, Dumnezeire necreată, Ție ne rugăm cu stăruință: Binecuvintează, Milostive, cununa anului, dăruind pace Bisericii Tale!

Cuvânt la începutul Indictionului, al celui între Sfinți Părintele nostru Ioan Gură de Aur, Arhiepiscopul Constantinopolului¹⁵

Minunate sunt praznicele ortodocșilor, strălucitoare sunt pomenirile Mucenicilor, fără de întinare sunt ospețele drept-credincioșilor. Nu sărbătorim timpul care se mișcă nestatornic; nu ne arătăm cinstea pentru anul ce arată cheltuirea vieții oamenilor; nu ne închinăm veacului care ne atrage către stricăciune. Nu adorăm făptura, căci cele născute sunt deopotrivă roabe. Nu slujim materia, căci s-a constituit din neființă. Pe acestea socotește-le începutul creației și ia seama că la urmă se supun stricăciunii. Nu cinstim cerul, fiindcă s-a întărit ca un fum. Nu cinstim țaria, căci s-a cristalizat. Nu cinstim lumina, pentru că a fost plăsmuită prin cuvânt. Nu cinstim luna, căci a fost împodobită cu chip. Nu cinstim focul, pentru că începutul său este material. Nu ne închinăm apei, căci firea îi este curgătoare. Nu adorăm anul, fiindcă n-a stat, ci s-a scurs. Nu venerăm ziua, căci lucrează după poruncă.

Toate îmbătrânesc în trup și timpul îmbătrânește împreună cu toate. Numai Dumnezeu este mai presus de învechire; și ziua de apoi va arăta aceasta. Iar elinii și iudeii sunt frați ai fărădelegii, prăzile diavolului, odraslele păcatului, fii ai înșelării, împietrirea necredinței, cei care pregătesc oameni pentru gheenă, șerprii necuviinței, fiii blestemului. Aceștia să serbeze necuviincios, fiindcă și cugetă spurcat. Cei dintâi să cinstească înșelarea, iar ceilalți să calce Legea și fiecare dintre ei să se învețe cele rele. Căci au făcut schimb. Iudeii au învățat idolatria de la elini, iar elinii de la iudei uciderea Proorocilor. Căci iudeii, fiind în Lege, au făcut arătată toată înșelarea elinească.

Dar te împotrivești, iudeule, auzind acestea? Bagă de seamă atunci la fapte și nu te înfură spre învinuiri. Căci, spune-mi, unde nu te-ai închinat idolilor? În pustie vițel ai făurit, biruind ai adus jertfă lui Beelfegor. În Moab te-ai închinat lui Thamat, în Palestina ai jertfit

¹⁴ Unii susțin că Domnul a intrat în sinagoga iudeilor și a citit pericopa de mai sus a lui Isaia în cel de-al doilea an al predicii Sale evanghelice, după ce a săvârșit minunea din Cana și a vorbit cu samarineanca la puț. Atunci, plecând din Samaria în Galileea, a predicat Evanghelia Împărăției și făcând multe semne (minuni) în Capernaum, a venit în Nazaretul natal, unde a intrat în sinagogă.

¹⁵ Migne, vol. 59, p. 673.

lui Dagon, în Fenicia ai adorat pe Astarta, în robie te-ai închinat lui Hamos. Ți-a lipsit locul, dar n-a lipsit ura. Pentru aceasta și Stăpânul urăște sărbătorile voastre. Ci auzi pe Proorocul zicând: „Urât-am, disprețuit-am prăznuirile voastre și nu simt nici o plăcere pentru sărbătorile voastre” [Am. 5, 21]. Fiecare sărbătoare a iudeilor a adus cu ea ucideri. Postind, ai ucis cu pietre pe Nabot; sărbătorind, pe Isaia ai fierăstruit; prăznuind, ai aruncat în groapă pe Ieremia; în judecăți și certuri ai postit fără cuvioșie; chivotul, pe vremea lui Eli, l-ai prădat; lui Ioan i-ai tăiat capul. Dacă sărbătorești unele ca acestea, îți e mai de folos să te tânguiești.

Noi însă prăznuim lucruri dumnezeiești și de necuprins: luptele Mucenicilor, biruințele celor îngropați, vindecarea celor slăbănogi. Întâi de toate, minunile lui Hristos, Dumnezeuul nostru, pe care, om făcându-Se pentru a noastră mântuire, le-a săvârșit. După aceea pătimirile robilor Lui: cununa de pietre scumpe a Sfântului Ștefan, semnele de biruință asupra morții ale Sfântului Lavrentie, nerătăcita cerere a Sfintei Ana. O, treime propovăduitoare a Treimii! O, moaște, leacuri pentru cei îndurerați! O, mormânt, izvor de vindecări! O, locaș, care te asemeni cu frumusețea cerului! Dar și stihia cea neînsuflețită, marea, negrăit strigă către voi: „Ai muștrat pe cei împreună cu mine robi, atunci și eu voi propovădui pe Stăpân. Nu mă apasă călcătura Făcătorului, ci mă sfințesc picioarele lui Hristos. Moise a despărțit, dar Acesta a sfințit; pe Iona l-am înghițit, dar de Acesta mă tem. Pe Noe l-am acoperit cu valuri, dar nu cutez a privi spre Cel ce a făcut pe om cu mâna. Cu picioarele a sfințit marea, cu tronul a slăvit cerul, cu ieslea a dat strălucire pământului, cu mormântul a luminat iadul. Nu sunt nerecunoscătoare și fără simțire; recunosc, ca stihie, pe Făcător, nu spun ca iudeii: «acest om nu este de la Dumnezeu» [In 9, 16], ci grăiesc cu dreaptă-credință: «Acesta este Dumnezeuul meu și-L voi slăvi pe El.» Voi arăta cele ale firii mele, muștra-voi gândurile vărsătorilor de sânge, voi face cunoscută puterea Celui ce a umblat peste mine. Aceștia sunt robi împreună cu mine, iar Acela e stăpân; deci nu mi-e frică să-i tulbur.”

Stăpânul a umblat pe mare cu picioarele neudate, iar cei de pe corabie se nelinișteau, frica i-a făcut pe cei aflați în primejdie să strige, iar Iubitorul de oameni a poruncit îndrăzneală, zicând: „Îndrăzniți, Eu sunt, nu vă temeți!” Îndrăzniți, cei ce aveți ancora credinței, căci piatra idolatriei nu vă va trage la fund! Îndrăzniți, uraganul jidovesc nu v-a înecat! Îndrăzniți, valul eretic nu vă cutremură. Eu sunt Cuvântul cel împreună fără de început al Tatălui, mlădița Începutului celui necreat, Mielul care ridică păcatul lumii, Chivernisitorul pierderii cetăților, Comoara credinței creștine, Cel ce încununează strădaniile mucenicești. „Eu sunt, nu vă temeți.” Căci oriunde este Dumnezeu de față, piere primejdia, cu harul Domnului. Acestuia slavă și stăpânire în vecii vecilor. Amin.¹⁶

¹⁶ În același volum se păstrează și alt cuvânt al dumnezeiescului Gură de Aur la începutul Indictionului, care începe astfel: „Un semn care ne vine în repetate rânduri de la Stăpânul Hristos este mulțimea de bunătăți, încât bogățiile să vină una după alta. Iată și astăzi ne vor ospăta bunii și biruitorii Mucenici, punându-ne înainte chinurile lor, spre a fi tuturor ospăț de veselie. Căci trebuia, trebuia ca Mucenicii, care sunt pururea tineri prin har, să se facă la începerea anului pricină de primire pentru cei bine-credincioși; trebuia ca noi, credincioșii, să întâmpinăm noul an cu o astfel de veselie; trebuia ca prin atâta binecuvântare să îmbrățișăm zorii schimbării anului; trebuia ca praznicul zilei de azi să fie primit cu cinste de soborul Sfinților; trebuia ca trecerea anului să fie împodobită de cununa Mucenicilor; trebuia ca, fiind chemați la o asemenea desfătare cu prilejul anului care începe, să avem în față și cinstea Martirilor.” În acest ton continuă până la sfârșit limba aceea bine-grăitoare (Migne, vol. 59, p. 575).

Cuvânt la începutul Indictionului, al fericitului și preaînțeleptului Grigorie, Arhiepiscopul Tavromeniei, numit și Olarul¹⁷

Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce ne-a învrednicit să parcurgem perioada ciclică și să ajungem la capătul anului, de unde, ca de la o linie de pornire, iarăși apucăm pe drumul vieții, învârtindu-ne mereu pe același cerc, până când ne va primi veacul acela fără de sfârșit, care nu se măsoară cu intervale de timp și rotații în jurul soarelui.

Ziua de astăzi – cuvântarea se vrea drept ceva dulce pentru voi, iubitorii de frumos – este, după rânduiala istoriei, începutul ciclului anual, numit de romani Indiction, ceea ce înseamnă pentru ei „hotărâre”. La evrei, început al anului a fost legiuit Nisan (Martie), așa cum l-au numit ei, fiind simultan cu echinocțiul de primăvară și renașterea firii, după cum arată înmugurirea ierburilor, tufișurilor și copacilor. Odinioară, la romani era Ianuarie începutul anului. După ce Iulius Cezar a învins pe Antoniu în luna Septembrie, vrând să facă tuturor cunoscută victoria, a schimbat datina romană și a dat întâietate acestei luni.

Așadar, bunul nostru Stăpân, arătându-Se nouă în trup și chemând în aceeași împrejurare iudei, romani și elini, când a vrut să sfințească această zi, a mers în Nazaret, a intrat în sinagogă, după cum istorisește priceputul Evanghelist Luca, și luând cartea în mână, a citit cele insuflăte de Dumnezeu Proorocului despre El. De atunci înainte, Biserica a primit să sărbătorească această zi ca binecuvântată de Dumnezeu. Dar acestea să fie cuvântării noastre ca un trup, după cum spune dumnezeiescul Maxim. Să aduc deci dumnezeieștile vederi ca să o însuflețim.

Luna aceasta, numită de elini Gorpieos, de egipteni Thoth, de evrei Eval, iar de noi, după romani, Septembrie, poartă în sine icoane vechi și noi, atât ale vieții de aici, care stă sub semnul zilei a șaptea, cât și ale stării viitoare. Și aceasta ca în ghicitură arătând-o Dumnezeu, a poruncit să aibă loc în această lună cele trei sărbători: a trâmbițelor, a ispășirii și a corturilor, zicând către Moise: „În ziua a 15-a a lunii a 7-a să sărbătorești Domnului sărbătoarea corturilor 7 zile.” Luna a șaptea de la Nisan este Eval. Și le-a poruncit să nu trâmbițeze, iar în ziua întâi și a șaptea să se odihnească. Legea mai poruncește să ia ramuri de finic, ramuri de copac cu frunza lată, de salcie și de răchită și așa să se vesească la sărbătoare [vezi Lev. 23, 34-44].

Sărbătoarea trâmbițelor este simbol al Legii și Proorocilor și al celor propovăduite de ei. Sărbătoarea ispășirii e tip al iertării omului de către Dumnezeu; căci pe Cel ce a îmbrăcat firea osândită, Tatăl L-a pus (spre) ispășire, așa cum spune Sfântul Apostol Pavel. Sărbătoarea corturilor înseamnă vremea mult-dorită de noi a Învierii, pentru care e potrivită luna a șaptea. Căci, după trecerea anului, se nădăjduiește Învierea, prin care omul se va alcătui din nou întru nesticăciune, sufletul nemuritor unindu-se cu trupul destrămat, precum cei prezenți la sărbătoare amestecau plantele cu frunze căzătoare și cele cu frunze perene. Iar eu cred că tot la aceasta se referă și cuvintele: „Trâmbița va suna și morții vor învia” [1 Cor. 15, 52].

Dar poate că cineva ar spune nedumerit: și din ce cauză această lună a fost aleasă ca să poarte atâtea icoane ale sfârșitului acestei vieți și ale tainei Învierii? Răspundem că luna a șaptea este foarte potrivită pentru astfel de icoane, nu doar pentru că este a șaptea de la Nisan, cum au arătat cuvintele, ci și pentru că reprezintă stricăciunea celor răsărite primăvara, odată cu renașterea naturii. Încă mai mult, fiindcă și Soarele, parcurgând cercul

¹⁷ Din manuscrisul 154 al Schitului Kavsokalivia.

zodiacal, în această lună ajunge în casa a 12-a, numită Balanță, simbolizând dreapta răsplătire la Judecata aceea nepărtinitoare a lui Dumnezeu.

Precum această lună este la evrei a șaptea, iar la noi prima, fiind una și aceeași pentru toți, tot astfel este și stricăciune a roadelor și începutul recoltei. Prin aceasta să înțelegem că și acest veac (eon) al șaptelea este pe de-o parte sfârșit și stare de stricăciune, pe de alta început al recoltei celei de dincolo. Și precum în cele de aici, dacă e pus în teasc strugure nobil și frumos, vinul trage dulceața și mireasma strugurilor, dând după trecerea timpului un gust bun și un miros plăcut, iar dacă sunt striviți struguri putreziți și acri, vinul devine stricat și de nebăut, preschimbând acreala în duhoare sau din vreo altă stricăciune făcând viermi, tot așa, la Învierea de obște, faptele noastre vor trece prin focul încercării ca strugurii prin teasc, făcându-se vădită lucrarea fiecăruia.

Vedeți câte taine cuprinde această părută mică sărbătoare? Și cum luna, nu fără voia lui Dumnezeu, a fost numită de romani Septembrie? Nu doar că este a șaptea („septem” însemnând la romani al șaptelea), ci și fiindcă impune respect (gr. σεπτός – n.tr.). Ia aminte și la faptul că în această zi, care este început și cunună a anului, este și sărbătoarea multor Sfinți care ne ajută să parcurgem anul pe calea virtuții. Astăzi facem pomenirea citirii Scripturilor de către Mântuitorul în sinagogă, a sfintei icoane a Maicii Domnului, a lui Iosua Navi, a celor șapte Mucenici din Efes, a celor 40 de fecioare, a fraților după trup și de credință: Calista, Evod și Ermoghen. Dar și Sfântul Simeon Stâlplnicul luminează praznicul.

Toți aceștia sfințesc începerea anului. Mântuitorul nostru Iisus binecuvintează cununa anului. Preacurata Stăpână, cinstită prin sfânta ei icoană, se face nouă mijlocitoare către Dumnezeu, Iosua al lui Navi ne învață să dărâmăm grabnic zidurile păcatului, precum el pe ale Ierihonului. Cei șapte tineri sfințesc anul arătând tainele învierii, căci ei, adormind timp îndelungat, s-au sculat. Marele Simeon, arătându-ne în taină stâlpul său, ne îndeamnă să ne golim prin virtute de cele pământești și să cugetăm la cele de sus. Pe Calista, Evod și Ermoghen nu-i vom despărți deloc, fiindcă nu i-au despărțit firea, nici gândul, nici petrecerea împreună, nici chipul asemănător al martiriului. Și aceștia ne ușurează foarte mult drumul, spre a păstra armonia cu Dumnezeu, al cărui neam suntem, cum spune înțeleptul.

Ai auzit pe Sfântul Evanghelist Luca zicând că Hristos a mers în această zi în ținutul Lui, Nazaret, și a citit „Duhul Domnului (este) peste Mine”? Vino și tu în patria ta, în Nazaretul înțelegător, care se tâlcuieste (grecește) „curățenie”. Vino către curăția vieții. Aceasta este cu adevărat și patrie, și lume a sufletului. Dacă vii la ea, Duhul Domnului (este) peste tine și o să-ți fie începutul anului început al unei vieți mai curate. Ai fost robit până acum de vreun păcat? Odată cu sfârșitul anului, să ia sfârșit și acesta; să-ți fie Indictionul început al unei purtări cuviincioase. Să râvnim la faptele Sfinților, între care și ale dumnezeiescului Simeon, a cărui viață cu toții auzind-o, ne minunăm. Dar nu pentru a se minuna cineva au fost scrise *Viețile Sfinților*, ci pentru ca, minunându-se, să se facă și următor al lor. Cum este cu putință, poate spune cineva, acea nevointă mai presus de fire? Eu îți voi arăta pe scurt, parcurgând mai întâi sumar povestirea.

Acest mare bărbat, fiind încă din pruncie păstor de oi, nu a mâncat împreună cu porcii, precum tânărul acela neisprăvit, care s-a îndepărtat de vatra părintească și a ajuns să pască porci, nici n-a păscut catări, precum idumeul acela Doic, nici nu s-a învățat să îmblânzească asini, ci a păstorit o turmă de oi, la fel ca Moise, Iacov, David și Ammon. Iar fiindcă odată, aflându-se în biserică, a auzit cuvintele Evangheliei și i le-a tâlcuit un bătrân, n-a mai luat în seamă cele ale vieții și, în loc să păstorească turme, a intrat el în turma gânditoare. Și mai întâi își încinge mijlocul cu funie aspră; apoi, coborându-se într-un puț, intră sub pământ; și

de acolo ridicându-se, alege cel dintâi viața de stâlpnic, crescând puțin câte puțin statura stâlpului. Mai întâi îl ridică de 6 coți, apoi îl duce până la 36 de coți. Ridicat astfel în văzduh și ajungând să facă multe semne, să izgonească demoni, să îmblânzească purtarea sălbatică a barbarilor și să întoarcă pe mulți la Dumnezeu, s-a mutat către locașurile veșnice, părăsind stâlpul neclintitei sale petreceri.

Deci Sfântul Simeon ne învață prin exemplul său ca, atâta vreme cât suntem prunci și nedesăvârșiți în vârsta duhovnicească, să nu ne amestecăm cu oamenii asemeni porcilor, care se bucură de mocirla desfrâului, nici să paștem păcatul ca niște catări sterpi. Fiindcă răutatea nu și-a aflat înmulțirea de la Dumnezeu, precum nici înmulțirea catărilor nu se face între catări. Dar nici să avem de-a face cu cei afemeiați ca niște armăsari. Descotorosindu-ne de toate acestea, să trăim laolaltă cu cei de un cuget, de o părere și împreună păstoriți cu noi, iar toate gândurile noastre, ca pe niște oi, să le conducă prin voință rațiunea întâi-stătătoare. Și trăind astfel cu blândețe, se va aprinde în sufletele noastre cuvântul Evangheliei, pe care ni-l învață, prin cele ce se întâmplă în viață, virtutea. Acesta ne ridică la o petrecere cât mai curată, așa încât să ne îndepărtăm de patimile lumești și să pășim pe calea strâmtă și îngustă, încinși cu aspra și uscata viață de înfrânare, strângând cu gândul nepătimaș, ca și cu o funie, aprinderile necugetate ale răunchilor. Iar când vom reuși aceasta, chiar dacă vom fi tuturor cunoscuți, chiar dacă se vor minuna alții de virtuțile noastre, să coborâm în groapa smereniei, urmând acestui mare Simeon.

Să fugim, așadar, de slava deșartă și găunoasă, după cum spune dumnezeiasca Scriptură: „Oricine se va smeri pe sine se va înălța” [Mt. 23, 12]. Acela n-ar fi ajuns la înălțimea stâlpului, dacă n-ar fi coborât mai întâi în groapa seacă, plină de împuțiciune. Tot așa și noi, nu vom dobândi înălțimea virtuții, dacă nu vom îmbrățișa smerenia. Iar ascunși, să nu uităm smerenia (căci cu adevărat virtutea, pe cât se străduiește să se ascundă, este mai cunoscută) și trăgându-ne afară din groapă, adică dacă ne vor vădi cei ce apreciază virtutea, să ne alegem un mod de viață mai aspru, înălțând puțin câte puțin stâlpul virtuților. Mai întâi să ajungem la înălțimea de 6 coți, punând adică 6 porunci ca temelie a urcușului, prin care porunci dreptii moștenesc Împărăția cerurilor. Căci Împăratul, șezând pe Tronul slavei, celor de-a dreapta Lui, care au păzit cele 6 porunci, le dăruiește ca răsplată Împărăția.

Așadar, când vom hrăni trupește, prin cei săraci, pe Domnul flămând, când Îl vom adăpa fiind El însetat, și-L vom găzdui, și-L vom îmbrăca, și-L vom cerceta în boală, ori în lanțuri, atunci vom fi urcat pe stâlpul de 6 coți. Iar dacă vom înmulți virtuțile, ca pe o mină sau talant, prin mulțimea faptelor, atunci se desăvârșește cercul virtuților noastre, cele 6 porunci înmulțindu-se prin ele însele, făcându-se 36. Și cred că și de acolo îl vom mai putea încă ridica, deși, după povestire, stâlpul marelui Simeon doar atât se înălța. Dar fiindcă acest număr este și cerc și triunghi și pătrat, reprezenta desăvârșirea virtuții aceluia, după cum era întărit în credința în Sfânta Treime și încununat cu cercul virtuților.

Deci, dacă întrebuințând astfel de urcușuri, vom alergeră către înălțimea aceluia, atunci vom alunga pe vrăjmașii mântuirii noastre, demonii, vom îmblânzi ca pe niște barbari patimile ce ne împovărează, vom fi nouă și multor altora pricină de mântuire, încă și bunurile nestricate și veșnice vom dobândi, în Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava și stăpânirea în veci. Amin.

Pe 1 Septembrie, Sfânta Biserică prăznuiește Icoana Maicii Domnului Cernigov-Ghetsimani

Icoana Maicii Domnului Cernigov-Ghetsimani este o copie a renumitei icoane a Maicii Domnului Cernigov-Ilinsk, care se găsea la Mănăstirea Sfânta Treime Ilinsk, de lângă Cernigov, de pe Muntele Boldin, unde s-a nevoit o vreme Cuviosul Antonie de la Pecerska (sec. XI). Pentru a descrie minunile săvârșite prin această icoană, începând cu 16-24 aprilie 1662, Sfințitul Dimitrie al Rostovului, în cartea sa *Înrourata Lână (Oroshennoe Runo)*, a scris în concluzie: „Sfârșitul cărții, dar nu și al minunilor Preasfintei Maici a Domnului, căci cine le poate socoti.” Puterea purtătoare de har a acestei icoane se vedește și în copiiile sale.

Icoana Maicii Domnului Cernigov-Ghetsimani a fost pictată la mijlocul secolului XVIII și dăruită în anul 1852 Lavrei Sfânta Treime-Serghiev, de către Aleksandra Grigorievna Filipova, care o păstrase cu evlavie vreme de un sfert de secol (ea a primit această icoană de la preotul Ioan Alekseev, care, la rândul lui, o avea de la unul dintre călugării Lavrei Sfânta Treime-Serghiev). La sfatul starețului Lavrei, arhimandritul Antonie († 1 Mai 1877), icoana a fost așezată în noua biserică din peșteră, închinată Sfântului Arhistrateg Mihail, sfințită la 27 octombrie 1851 de Mitropolitul Filaret al Moscovei († 19 Noiembrie 1867), care s-a implicat direct în ridicarea Schitului Ghetsimani. În acest fel, icoana a participat la toate perioadele pline de har din istoria Bisericii Ruse, a primit binecuvântările Cuviosului Antonie de la Pecerska, a Cuviosului Serghie din Radonej și a părinților lui, schimonahii Chiril și Maria († 1337, o slujbă închinată lor, urmată de citirea unei rugăciuni speciale, se săvârșește în ziua de 28 Septembrie și în joia din Săptămâna Vameșului și a Fariseului) și, în sfârșit, icoana a primit și binecuvântările nevoitorilor din secolul XIX. Aceste legături duhovnicești străbat timpul, până astăzi, prin Icoana Maicii Domnului Cernigov-Ghetsimani.

Prima minune săvârșită prin această icoană, despre care avem mărturii, s-a petrecut în ziua Anului Nou bisericesc, 1 Septembrie 1869, atunci când o femeie de douăzeci și opt de ani din regiunea Tula, Tekla Adrianova, a fost vindecată de paralizie totală, de care a suferit vreme de nouă ani. Locuind în căminul pentru pelerini de lângă peșteri, apoi la Lavră, în timpul prăznuirii Adormirii Cuviosului Serghie (25 Septembrie), Tekla s-a însănătoșit pe deplin. Sfințitul Inochentie, Mitropolitul Moscovei (1797-1879, prăznuit pe 23 Septembrie și 31 Martie), a aflat de această minune de la fiica lui, Monahia Polixenia, economă a Schitului Borisovsk. La sărbătoarea Cuviosului Serghie, Sfințitul Inochentie s-a întâlnit cu Tekla și a întrebat-o despre vindecarea ei. Pe 26 septembrie 1869, Sfințitul Inochentie a ajuns la Schitul Ghetsimani și a dat binecuvântarea de a se săvârși rugăciuni înaintea cinstitei icoane, rugându-se el însuși cu lacrimi. Atunci s-au săvârșit trei vindecări, iar în luna noiembrie a aceluiași an, a avut loc acolo o întregă serie de minuni.

Faima acestei icoane a Maicii Domnului s-a răspândit cu o repeziciune neobișnuită. Istoviți de suferință și boală, însetați de vindecare trupească și duhovnicească, oameni din toate stările sociale au venit cu credință la icoana făcătoare de minuni, iar mila lui Dumnezeu nu i-a părăsit. Spre începutul secolului XX, s-au săvârșit acolo peste o sută de minuni. Prin harul ce-l revărsa, icoana le-a adus mult folos monahilor care se osteneau la Schitul Ghetsimani, anume Cuviosul Filip († 18 Mai 1868), ctitorul mănăstirii din peșteră, împreună cu cei trei fii ai săi, Ieromonahii Ignatie († 1900), Porfirie († 1905) și Vasile († 1 Aprilie 1915). Ei au păstrat multe istorisiri despre iubirea profundă pe care ieromonahul stareț Isidor († 3 Februarie 1908) o avea pentru Icoana de la Cernigov-Ghetsimani.

Prăznuirea icoanei a fost hotărâtă mai întâi pentru ziua de 16 Aprilie, când se prăznuiește și Icoana Cernigov-Ilinsk. Apoi prăznuirea a fost hotărâtă pentru ziua în care s-a săvârșit prima ei minune, anume la 1 Septembrie. În momentul de față, la Mănăstirea Sfânta Treime-Serghiev există următoarele copii ale icoanei Cernigov-Ghetsimani: în biserica închinată Cuviosului Serghie, în trapeza mănăstirii și în porticul Catedralei Sfânta Treime, icoane care au fost zugrăvite de monahii de la Schitul Ghetsimani și de la Mănăstirea Zosimov.

Pe 1 Septembrie, Sfânta Biserică prăznuiește Icoana Maicii Domnului „Atotfericita” sau „Pamakarista”

Icoana Maicii Domnului „Atotfericita” sau „Pamakarista” a fost trimisă în 1905, de Patriarhul Constantinopolului, Ioachim al III-lea, în semn de binecuvântare și mângâiere pentru orașul Kazan. Această icoană este o copie exactă a unei icoane deosebit de cinstite a Maicii Domnului, care se află în biserica Patriarhiei Constantinopolului și este un obiect vechi, sfânt și unic în Constantinopol, căci a rămas neatinsă, în ciuda jafurilor petrecute acolo.

Pe 1 Septembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Cuviosului Dionisie Exiguul⁸²

Cel ce anii i-ai numărat dintâi, Dionisie micule, cu osebire,
În a anului primă zi îți facem mare prăznuire.

Tropar, Glasul I

Ca o rază strălucitoare ce luminează toată lumea te-ai arătat, Sfinte Cuvioase Dionisie, cel ce ai socotit curgerea timpului după Nașterea lui Hristos și ai făcut cunoscute rânduielile Sfinților Părinți. Pentru aceasta îți cântăm cu bucurie: Slavă Celui ce ți-a dat ție înțelepciune! Slavă Celui ce te-a binecuvântat pe tine! Slavă Celui ce lucrează prin tine sfințirea vieții noastre!

Condac, Glasul VIII

Din Dobrogea strămoșească ai pornit spre Apus ca un nou apostol, pe Hristos propovăduind și următor Sfinților Părinți făcându-te, Sfinte Cuvioase Dionisie. Lumina ta, părinte înțelepte, laudă Dumnezeirea cea întreit strălucitoare; pentru aceasta, cu dragoste prăznuim sfântă pomenirea ta.

Al doilea mare teolog, cunoscut traducător de scrieri patristice și monah plin de dragostea lui Hristos, pe care ni l-a dat Dacia Pontică, după Sfântul Ioan Casian, a fost Cuviosul Dionisie cel Mic, numit și „Romanul”, „Smeritul”, iar în limba latină „Exiguul”. Acest venerabil slujitor al Bisericii lui Hristos s-a născut în Sciția Mică, pe la anul 470, și s-a călugărit din tinerețe la una din renumitele mănăstiri ale Eparhiei Tomisului, care au dat

⁸² Surse: Arhim. Ioanichie Bălan, *Pateric românesc*, București, 1980; Acad. prof. dr. Emilian Popescu, *Argumente pentru canonizarea Sfântului Cuvios Dionisie Exiguul*. Sursa: <http://www.crestinortodox.ro/sfinti/sfantul-dionisie-exiguul-73100.html>.

în secolele IV-VII numeroși „monahi sciți”, cunoscuți în întreg imperiul ca teologi, asceți și apărători ai Ortodoxiei.

Unul din dascălii săi din tinerețe, pe care avea să-l evoce mai târziu în *Prefața scrisorii sinodale a Sfântului Chiril al Alexandriei către Nestorie*, tradusă în latină, a fost un anume Petru, ajuns la bătrânețe Episcop al Tomisului, către sfârșitul secolului V. Acesta fusese, probabil, egumenul mănăstirii dobrogene unde s-a călugărit Cuviosul Dionisie, așadar părintele său duhovnicesc și cel care l-a deprins cu nevoința și frica de Dumnezeu. Iată cu ce cuvinte pline de recunoștință, de smerenie și duiosie, se adresează fericitul Dionisie cel Smerit dascălului său: „Mi-aduc aminte de binefacerile voastre, cuvioase părinte și podoabă aleasă a învățătorilor lui Hristos, și am mereu înaintea ochilor minții râvna sfântă pentru hrana duhovnicească pe care o cheltuiți cu mine când eram copil, râvnă pe care nici depărtarea, nici timpul n-o pot șterge din amintire. Vă rog să primiți o mulțumire pe care știu că nu pot să v-o dau la înălțimea cuvenită.”

Din Dobrogea, fericitul Dionisie a mers în Orient, la Mormântul Domnului și în Asia Mică, pentru a cunoaște mediul monahal din acele părți, dar din pricina răspândirii monofizitismului, a rămas puțină vreme acolo și a plecat la Constantinopol. Ajungând un teolog ortodox renumit și cunoscând desăvârșit limbile greacă și latină, la cererea Papei Ghelasie de a i se trimite un monah învățat, spre a-i traduce în Apus canoanele Sinoadelor Ecumenice și unele opere patristice, Dionisie este trimis în Italia.

În anul 496, Cuviosul Dionisie ajunge la Roma. Aici intră în Mănăstirea Sfânta Anastasia și traduce din greacă în latină, predând mulți ani și dialectica cu prietenul său Casiodor, la o „Academie” întemeiată de acesta din urmă la Vivarium (în Calabria, sudul Italiei). Biograful și prietenul său, Casiodor, spunea despre fericitul Dionisie că era „de neam scit, dar de obiceiuri întru totul romane, foarte priceput în amândouă limbile, greacă și latină, cunoscător desăvârșit al Sfintei Scripturi și al dogmaticii.” Era, de asemenea, „înțelept și simplu, învățat și smerit, cu vorbă puțină, feciorelnic, blând, plângând când auzea vorbe de veselie nepotrivite, postitor, fără să osândească pe cei care mâncau.”

La Roma, Cuviosul Dionisie a trăit și a scris sub zece papi, de la Anastasie al II-lea până la Vigiliu. Traducerile sale nu s-au limitat la redarea întocmai a textului dintr-o limbă în alta, ci ele au fost deseori însoțite de prefete lămuritoare, note și comentarii.

a) Traduceri din Sfinții Părinți:

1. Sfântul Grigorie de Nyssa, *Despre crearea omului*;

2. Două scrisori ale Sfântului Chiril al Alexandriei, a XLV-a, a XLVI-a, către Successus (primatul diocezei Isauria), lucrare închinată „fraților preaiubiți, Ioan și Leontie din Scythia”;

3. *Scrisoarea sinodală* din anul 430 a Sfântului Chiril al Alexandriei către Nestorie, patriarhul Constantinopolului (Ep. XVII). În prima parte, Dionisie expune rătăcirea teologiei lui Nestorie, iar în cea de-a doua, cele 12 anatematisme.

4. *Tomosul Patriarhului Proclu* (434-447) către armeni, o lucrare cerută de episcopii din Armenia pentru a combate învățăturile eterodoxe ale vremii, mai cu seamă ale lui Teodor de Mopsuestia. Proclu scrie acest tomos expunând învățătura hristologică despre cele două firi într-o singură Persoană, combătându-l pe Teodor de Mopsuestia. Dionisie trimite traducerea și monahilor sciți, iar în prefață critică pe partizanii lui Nestorie, care susțineau că Iisus Hristos nu este unul din Treime, ci o a patra persoană, în afara Ei. De aceea, Dionisie împreună cu ceilalți monahi sciți apără adevărul creștin că „Unul din Treime a suferit pentru noi cu trupul”.

b) Traduceri de canoane:

Canoanele date de cele patru Sinoade Ecumenice anterioare și de cele locale au o importanță deosebită pentru organizarea și viața Bisericii. Ele pun reguli pentru viața creștină și au în același timp un bogat conținut doctrinar. Însă, cum toate cele patru Sinoade Ecumenice recunoscute de ambele Biserici mari, Ortodoxă și Romano-Catolică, s-au ținut în Răsăritul bizantin, unde limba greacă era predominantă, iar hotărârile au fost consemnate în această limbă, mai greu înțeleasă în Apus, se simțea nevoia unui acces mai ușor la ele, care nu putea fi realizat decât prin traduceri în limba latină. Sarcina i-a fost încredințată lui Dionisie, care avea cunoștințele lingvistice și pregătirea teologică de a reda corect și plăcut ceea ce traducea. În afară de aceste traduceri, Dionisie a editat într-o primă colecție *Decretatele pontificale*, de la papa Siricius (385-398) până la Anastasius (496-498), în care sunt grupate 38 de scrisori papale importante.

O a doua colecție datează din timpul păstoririi papei Simachus (498-514), pe care-o anexează primei, constituind împreună *Collectio Dionysiana* sau *Dionysiana*.

Apoi, a treia colecție o realizează în timpul papei Hormisdas. Strădaniile acestea atât de ample în domeniul canoanelor i-au adus lui Dionisie un primat necontestat în drept canonic, el fiind recunoscut ca părinte al acestei discipline.

Cuviosul Dionisie a tradus și biografiile unor Sfinți, cu scopul de a crea modele de viață morală, dusă în duhul Evangheliei și al Tradiției apostolice. În acest domeniu se cunosc câteva titluri: *Viața Sfântului Pahomie cel Mare* (după un autor grec necunoscut, cu prefața adresată unei nobile romane), *Descoperirea capului Sfântului Ioan Botezătorul* (un elogiu al Sfântului Ioan Botezătorul și al vieții monahale) și *Pocăința Sfintei Taisia*.

c) Ultima categorie de lucrări este cea de cronologie și poate fi considerată originală:

Mai multe lucrări de acest gen le-a adunat în *Liber de Pashatae* (Cartea despre Paști): „Pascalia adevărată și regulile îndreptării ei”, „Precizări pentru stabilirea datei Paștilor”, „Elementele calculului calendaristic și Pascal” etc.

Noutatea cea mai de seamă în lucrările sale de cronologie este că Dionisie renunță la calcularea tradițională a anilor, care avea punct de plecare întemeierea Romei (754 î.H.). El începe datarea evenimentelor cu Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos: „Eu nu am voit să pun la baza calculelor mele amintirea aceluși om fără de lege și persecutor (Dioclețian), ci mai degrabă am ales să socotesc anii de la Întruparea Domnului nostru Iisus Hristos, pentru ca, astfel, să fie tuturor mai cunoscut începutul nădejzii noastre și pentru ca să apară mai vădită cauza răscumpărării neamului omenesc, adică Pătimirile Mântuitorului nostru.”

Dionisie a ținut seama de hotărârile Sinodului I Ecumenic de la Niceea, care prevedeau că Sfintele Paști să fie sărbătorite la data calculată de Patriarhia de Alexandria, pe baza cercetărilor locale de astronomie. Astfel, preluând calendarul alexandrin, el a alcătuit prin anii 525-526 tabela pascală pe o lungă perioadă de timp. Acceptarea acestui sistem a rezolvat problema pascală pentru Apus, împrumutând calculul răsăritean.

Unii cercetători atribuie lui Dionisie și o culegere de texte din Sfinții Părinți (*Exempla Sanctorum Patrum*) alese cu scopul de a avea o documentare patristică necesară a justificării ortodoxia formulei theopaschite a monahilor sciți și a adăuga mărturiilor scripturistice și pe cele de logică teologică. Există și opinia contrară atribuirii acestei lucrări lui Dionisie, dar mai puțin credibilă. Autorul a ales o sută de texte din operele lui Ciprian de Cartagina, Ilarie de Pictavium, Atanasie cel Mare, Grigorie de Nyssa, Vasile cel Mare, Grigorie Teologul, Ambrozie și Fericitul Augustin. Ținând seama de angajarea lui Dionisie de partea monahilor sciți în apărarea formulei theopaschite, este posibil ca el să fie autorul acestei lucrări.

Atât prin originea și formarea sa daco-romană, cât și prin scrierile și traduceri sale din greacă în latină, fericitul Dionisie cel Mic a întins o adevărată punte de legătură între Răsărit și Apus, punând într-un contact mai apropiat cele două romanități creștine.

La bătrânețe, fericitul Dionisie „Romanul” își aducea aminte din Italia, patria sa adoptivă, de Dobrogea, patria sa natală, și de compatrioții săi blânzi, drept-credincioși și smeriți, despre care scrie aceste frumoase cuvinte: „Poate pare lucru nou celor neștiutori că Sciția, care se arată îngrozitoare prin frig și în același timp prin barbari, a crescut bărbați plini de căldură și minunați prin bunătatea moravurilor. Că lucrul stă așa, eu îl știu nu numai printr-o cunoaștere din naștere, ci mi l-a arătat și experiența. Acolo (în Sciția Minor), într-o comunitate pământească deschisă (*exposita terrena congregatione*), am fost renăscut cu harul lui Dumnezeu prin Taina Botezului și am fost învrednicit să văd viața cerească în trup muritor a preafericților Părinți cu care acel ținut se slăvește ca de o rodire duhovnicească deosebită. Credința lor, strălucind prin legătura cu fapta bună, era pentru toți pildă de viață și sinceritate. Ei nu erau prinși în mreaja nici unei griji lumești și puteau spune cu Apostolul: «Cetatea noastră este în ceruri» [Filip. 3, 20]. Ei (daco-romanii) au ținut cu tărie neînfricată totdeauna dogmele credinței ortodoxe, căci, deși erau simpli în cuvânt, în știință nu erau nepricepuți...” Din textul de mai sus reiese largă dezvoltare a monahismului în Dobrogea, în vremea când trăia Dionisie, și că printre „bărbații plini de căldură și minunați prin bunătatea moravurilor” și-a făcut ucenicia și el, la vârsta tânără.

Pentru sfințenia vieții lui, pentru gândirea și scrierile sale profund ortodoxe, Cuviosul Dionisie Exiguul este cinstit, atât în Răsărit, cât și în Apus, ca un monah desăvârșit, filolog și ctitor al erei creștine, ascet și teolog de renume. Trei mari virtuți l-au împodobit în toată viața sa: credința ortodoxă, smerenia inimii și dragostea față de Dumnezeu și de oameni.

Săvârșindu-și călătoria acestei vieți la Vivarium, Cuviosul Dionisie cel Smerit și-a dat sufletul cu pace în mâinile lui Hristos, prin anul 545, fiind numărat în ceata Cuvioșilor Părinți.

Tot în această zi, pomenirea Cuvioasei Haido

De nevoie părăsindu-ți casa părintească,
Cuvioasă Haido, ai dobândit pe cea cerească.

Cuvioasa Haido se trăgea din satul Stano al Peninsulei Halkidiki și a trăit în secolul XIX. După mișcarea socială din 1821, pentru a ocoli provocările necuviincioase ale stăpânilor turci, a fost nevoită să plece din sat, împreună cu maica ei, și să se stabilească în Insula Tassos. Acolo a trăit într-un metoc al Mănăstirii Pantocrator din Kallirahi, unde slujea biserica și trăia viață de feciorie, afierosită lui Dumnezeu. După adormirea mamei, s-a dat cu totul pe sine rugăciunii și postului, încât a ajuns la vederea duhovnicească.

După tradiția locală, când turcii au năvălit asupra metocului, îngerii au luat-o pe Cuvioasa și au scăpat-o de urgia necredincioșilor. După două zile s-a întors la metoc și i-a povestit ieromonahului Gherasim cele întâmplate. Altă tradiție spune că a fost crunt chinuită de turci. După adormire, sfintele ei moaște izvorau mireasmă, spre dovedirea sfințeniei ei.

2 SEPTEMBRIE

Pe 2 Septembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfântului Mucenic Mamas¹

Între cei dintâi fiind în credința Treimii, Mamas,
Vârfurile trierei (tridentului) brăzdându-te, ai îndurat.
În ziua a doua cele dinlăuntru ale lui Mamas s-au vărsat de trieră.

Tropar, Glasul III

Vlăstar dumnezeiesc de Mucenici fiind, ai urmat cu nestăvilit dor urmelor cu adevărat dumnezeiești ale acelor și, propovăduind numele Mântuitorului, ai fost privit ca o minune pentru pătimirea ta. Mamas, slăvite, roagă-L pe Hristos Dumnezeu să ne dăruiască mare milă.

Condac, Glasul III. Fecioara astăzi...

Cu toiagul dat ție de Dumnezeu, Sfinte, păstorește poporul tău la pășuni purtătoare de viață; fiarele cele nevăzute și sălbatice zdrobește-le sub picioarele celor ce-ți cântă ție. Căci toți cei din primejdii te dobândesc, Mamas, fierbinte ocrotitor.

Mărimuri

Fost-ai alăptat din rădăcină iubitoare de Dumnezeu și ai luat roadele adevărului, căci ai trecut prin foc și prin apă, strălucind în pătimiri, Mamas, cu minunile.

Mamas, marele și vestitul Mucenic al lui Hristos, s-a născut în Gangra, cetate a Paflagoniei,² în anul 260. Părinții lui se numeau Teodot și Rufina, fiind amândoi creștini evlavioși și de neam nobil, coborându-se din patricieni. Aceștia, având fierbinte dragoste către Hristos și neputând să-și ascundă dorul cel nesfârșit, propovăduiau cu îndrăzneală dreapta credință și pe mulți îi îndreptau către ea și îi întăreau. Dar aflând despre ei judecătorul cetății Gangra, Alexandru, care avea porunci de la împărat să omoare prin chinuri pe toți creștinii ce nu se înduplecau să jertfească zeilor, a poruncit să fie adus înaintea lui dumnezeiescul Teodot, pe care l-a silit să jertfească idolilor. Însă fericitul acela nici să-l audă nu voia. Judecătorul, vrând să-l pedepsească, era împiedicat, căci nu avea putere asupra celor ce se trăgeau din patricieni, dacă nu dădea împăratul poruncă anume.

¹ *Viața* lui a fost scrisă în grecește și este menționată de Sfântul Vasile cel Mare. Ultima din omiliile lui panegirice este închinată Sfântului Mamas [*P.G.* 31:185-189 (coll. 589-600)]. De asemenea, *Viața* lui a fost scrisă și de Sfântul Simeon Metafrast, al cărei început este: „Mamas cel mare...”. Aceasta se păstrează în Muntele Athos, la Marea Lavră, alte câteva versiuni găsimu-se la Iviron și în alte mănăstiri. Textul publicat aici este luat dintr-un manuscris al lui Efreim cel vechi și adaptat. Mai trebuie să spunem și că în locul în care a murit Sfântul Mucenic Mamas s-a zidit mai apoi o biserică cu numele lui, în care prăznuiau în fiecare an locuitorii din Cezareea, în timpul primăverii. Aflat oarecând acolo, Sfântul Grigorie Teologul, fiind de față și Marele Vasile, a rostit cuvântul panegiric la Duminica Tomii, în care spunea acea limbă ritoricească: „Dar ce? Acum Martirii ies sub cerul liber, merg cu alai și cu pași luminoși cheamă pe poporul iubitor de Hristos, făcându-și cunoscute pătimirile. Unul dintre ei este și cel lăudat de mine. De mine, chiar dacă nu este de-ai mei... Mamas cel vestit – și păstor, și Mucenic. Cel ce mai înainte mulgea căprioarele, care se îmbrânceau una pe alta (căci fiecare căprioară se străduia să o ia înaintea celorlalte, ca să dea lapte Mucenicului), acum păstorește poporul acestei mitropolii, făcând astăzi începutul primăverii, pentru multele mii de oameni venite de peste tot” (nota aparține Cuviosului Nicodim Aghioritul).

² Regiunea includea ținutul din jurul Sinopei, metropolele Gangra și Amastris, în partea de nord a Asiei Mici, între Galatia și Marea Neagră. Avea o deschidere îngustă la mare, dar și văi interioare mănoase, care produceau grâne și cherestea. Paflagoniezii au fost unii dintre cei mai vechi locuitori ai Asiei Mici, după cum aflăm de la istoricii de demult.

De aceea, l-a trimis în Cezareea Capadociei, la ighemonul Faust, care, fiind necredincios și foarte aspru, doar ce a fost adus Teodot acolo, l-a și închis în temniță, împreună cu soția lui, Rufina, care purta atunci în pânțece pe Mamas. Aflați amândoi în lanțuri și obezi, Teodot, temându-se de slăbiciunea omenească și de chinuri, se ruga lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, Dumnezeul Puterilor cerești, Părintele iubitului Tău Fiu, Te binecuvântează și Te slăvesc, pentru că m-am învrednicit să fiu în temniță pentru numele Tău. Dar Te rog, Doamne, primește sufletul meu din aceste legături, Cel ce-mi cunoști neputința, ca nu cumva să se trufească vrăjmașul asupra mea.” Așa se ruga el, iar Dumnezeu, Care știe cele ascunse ale inimii, i-a primit buna alegere și de îndată l-a odihnit cu dreptii. Soția lui, Rufina, a născut chiar în acea zi, în temniță, și era nedumerită, neștiind ce să facă. De aceea, s-a rugat și ea să o ia Dumnezeu, și îndată a fost auzită. Copilul stătea astfel singur între trupurile părinților săi.

Dar Dumnezeu, Purtătorul de grijă al tuturor, a trimis pe îngerul său în chip de tânăr, să poruncească unei femei de seamă și bine-credincioasă, pe nume Ammia, numită și Matrona, să ceară moaștele Sfinților. Și de cum le-a cerut, ighemonul i le-a dăruit. Moaștele le-a îngropat cu cinste în grădina ei, iar pe prunc înfiindu-l, îl îngrijea și îl iubea mai mult ca pe un adevărat fiu, fiindcă nu mai avea alți copii, nici bărbat. Pruncul, pentru că nu a vorbit până la vârsta de cinci ani, iar primul lui cuvânt a fost către Ammia, strigând-o „mama” (care în latinește înseamnă mamă), a fost numit Mamas. Apoi, Ammia l-a trimis să învețe carte, iar el, pentru că avea mult dor de învățătură, a întrecut degrabă pe toți cei de seama lui.

În acea vreme împărăția la Roma Aurelian (270-275), care silea pe creștini să aducă jertfe zeilor, nu doar pe bărbați și pe femei, ci și pe copiii mici, închipuindu-și că pentru frățezimea vârstei lor, se vor lepăda mai ușor de dreapta credință. Mulți copii s-au supus voii împăratului, dar învățăceii cei împreună cu Mamas, urmând înțelepciunii bătrânești și chibzuinței acestuia, nu sufereau nici măcar să audă vorbele necredincioșilor. În fiecare zi erau învățați de Mamas, care, urmând cuvintelor auzite de la mama lui vitregă și binecuvântată, îi îndemna să cinstească numai pe adevăratul Dumnezeu și făcător a toate, și numai Aceluia să-I aducă slujire și închinare, iar pe cei numiți de necredincioși zei, pe care-i cinsteau aceia, să-i ocolească, fiind vrednici de multă rușine și necinste, și să socotească poveștile despre ei vorbe goale. Când a împlinit Mamas cincisprezece ani, maica lui vitregă, Ammia, s-a săvârșit întru Domnul, iar el a ajuns moștenitor a toată averea ei.

Tot în vremea aceea, după Faust, în zilele căruia – cum am văzut – au mărturisit părinții lui Mamas, a ajuns ighemon în Cezareea unul pe nume Democrit, om foarte necuviincios, care avea zel fierbinte pentru slujirea idolilor. De cum a ajuns, a fost înștiințat despre bunul Mamas, că nu numai că nu-i cinstește pe zeii lor, dar și pe ceilalți de vârsta lui îi împiedică și-i îndepărtează de închinarea la idoli. Atunci, Faust mâniindu-se, a poruncit să-l aducă neîntârziat înaintea lui. Pus înaintea tiranului dumnezeiescul Mamas, acela l-a întrebat dacă este creștin și dacă e adevărat că nici el nu aduce jertfe idolilor, nici pe alții nu-i lasă să se supună împăraților. Bunul Mamas, deloc înspăimântat, a răspuns: „Eu înfierez cu tărie în tunicul adânc al neștiinței voastre, fiindcă ați lăsat pe Dumnezeu cel viu și adevărat, crezând demonilor și idolilor surzi și fără simțire; de aceea nici eu nu-L voi părăsi vreodată pe Hristosul meu, nici nu voi înceta să îndrum către dreapta credință pe câți voi putea.”

Democrit, uimit de această îndrăzneală a tânărului, a cunoscut că e cu neputință să-l înduplece prin blândețe. Atunci a dat poruncă să-l ducă în templul zeului lor Serapis, ca să-l silească la jertfire. Mamas însă nu s-a temut câtuși de puțin de amenințările lui, ci i-a spus: „Nu ai înputernicire să pedepsești, nici să ameninți pe cel ce a fost crescut de o mamă atât

de nobilă precum Ammia și care a moștenit de la ea atâta bogăție.” Auzind Democrit acestea și aflând de la cei de față cu de-amănuntul cele despre fericita Ammia și despre Mamas, cunoscând apoi că nu este îngăduit să pedepsească pe cei din neamul patricienilor fără voia împăratului, l-a trimis în fiare la Aurelian, scriind și despre faptele lui.

Împăratul, luând și citind scrisorile lui Democrit, s-a purtat cu multă șiretenie față de copil, căci, aducându-l în fața lui, uneori îl înspăimânta, arătându-i uneltele de chinuire, alteori îi făgăduia daruri bogate și multă cinstire, spunându-i: „Tinere bun, dacă jertfești marelui Serapis, pe de-o parte vei fi crescut împărătește, rămânând împreună cu noi în palat, pe de alta, mulți se vor minuna de tine și te vor lauda.” Mamas însă, nici de amenințări nu se temea, nici de la făgăduințe și lingușiri nu se înmuia ori se răcea zelul lui; ba mai mult, îi creștea chiar râvna și spunea: „Să nu fie, împărate, să cinstesc idoli surzi și fără suflet! Mă mir cum de ați ajuns voi atât de grei la minte și nesimțitori, încât primiți să cinstiți asemenea statui cioplite și făcute de mână! Încetează, așadar, amenințările și făgăduințele, căci pedepsindu-mă, vrei să-mi faci bine, iar făcându-mi bine acum, mult vrei să mă păgubești. Fiindcă cinstea și câștigul meu este să mor pentru Hristos.”

Mâniat de aceste răspunsuri, Aurelian a poruncit să-l bată cu ciomege, de la care s-a sfâșiat trupul fraged al înțeleptului copil; dar lui i se părea că pătimizește în vis și răbda fără murmur. Împăratul, chiar și în acel ceas al chinurilor, s-a silit mult să-l înmoaie și să-i schimbe hotărârea, zicându-i: „Spune doar cu buzele că jertfești și îndată ai să fii slobozit de orice pedeapsă și chin.” Însă Mamas a răspuns: „Niciodată, împărate, nu mă voi lepăda, nici cu buzele, nici cu inima de adevăratul Împărat Hristos, chiar dacă vei meșteșugi nenumărate cazne împotriva mea. Ci mai mult îți mulțumesc, căci prin acestea mă faci și mai apropiat prieten al Hristosului meu dorit. Astfel, mă rog lui Dumnezeu să nu obosească mâinile călăilor, ci să se facă mai puternice, căci, precum văd, mi se fac pricină de mari bunătăți.”

Văzând Aurelian că Sfântul nu lua în seamă rănilor și loviturile pe care i le dădeau, a poruncit să-l dezlege și să-i ardă tot trupul cu făclii, ca să se topească puțin câte puțin, și așa, cu încetul, să simtă mai tăioasă și mai amară durerea chinului. A fost așadar pus și la această caznă neînfricatul copil, atingând făcliile aprinse de trupul lui mucenicesc. Numai că focul se purta cu grijă față de el și sta Mucenicul netulburat, fără vreo durere ori vreo stricăciune, iar tiranul mai mult se aprindea și ardea de mânie văzând acestea. Atunci a poruncit să-l bată și să-l lovească cu pietre, dar Sfântul a rămas nevătămat, de parcă ar fi fost lovit cu flori și cu trandafiri. Și se bucura cu nădejdea veacului viitor. Aurelian, neștiind ce să mai facă, văzându-l neînvinș de toate chinurile, a poruncit să i se lege de gât o greutate de plumb și așa să-l arunce în mijlocul mării.

Pe când era dus Mucenicul spre mare, iată, s-a înfățișat deodată îngerul Domnului pe cale, cu chip înfricoșător, amenințând cu glas omenesc pe ostași. Aceia, speriați, l-au lăsat pe Sfânt și au fugit, iar îngerul i-a poruncit să urce pe Muntele Cezareei și să rămână acolo. Mamas, mergând pe munte, a rămas acolo, iar în 40 de zile a ridicat și o biserică în locul unde avea obiceiul să se roage. Dar fiindcă trebuia, cum zice Apostolul, să lucreze cu mâinile sale, veneau către el, prin putere dumnezeiască, animale sălbatice; mulgând laptele celor de la care se putea mânca, îl făcea brânză, ținea puțină pentru el, iar cu restul venea la Cezareea și o împărțea la săraci.

Pe atunci stăpâna în Capadocia alt ighemon, pe nume Alexandru, om foarte aspru și necuviincios. Pentru că vestea despre Mamas s-a dus peste tot, aflând ighemonul despre el și socotindu-l vrăjitor, a trimis călăreți ca să-l prindă și să-l aducă înaintea lui. Mucenicul, cunoscând venirea lor prin harul dumnezeiesc ce sălășluia în el, le-a ieșit în întâmpinare.

Ostașii, întâlnindu-se cu Sfântul și necunoscându-l, l-au întrebat dacă știe unde se află Mamas, iar el le-a răspuns: „Acum, prieteni, ar trebui să vă odihniți; descălecați, așadar, și veniți cu mine să mâncăm, iar apoi vi-l voi arăta pe Mamas.”

Astfel au fost ospătați aceștia de Sfântul cu brânză și pâine. Și mâncau cu mare poftă cele pe care le punea înaintea buna gazdă. Au venit atunci o cerboaică și o capră sălbatică, după obicei, să fie mulse de el. Dar după aceea s-au adunat acolo și alte animalele sălbatice, iar ostașii, văzându-le, s-au înspăimântat foarte și, lăsând mâncarea, au alergat la Sfântul să-l ajute. El însă i-a îmbărbătat, apoi, vrând să-i ușureze de griji, le-a spus: „Eu sunt Mamas, pe care-l căutați; dar acum vă rog să vă întoarceți în Cezareea și am să vin și eu grabnic din urmă.” Ostașii, auzind acestea, s-au minunat și au plecat îndată, încredințați că un astfel de om nu le-ar fi spus niciodată minciuni.

Neînfricatul Mucenic al lui Hristos a plecat apoi de pe munte, luând cu sine și un leu. Fiara, dată de Dumnezeu ca însoțitoare lui Mamas, se făcuse blândă lângă acela care stăpânea și asupra patimilor. Și i-a ajuns pe ostașii călări la poarta cetății, unde îl așteptau. După ce a poruncit leului să stea în afara zidurilor cetății, ostașii l-au luat și l-au dus la Alexandru. Acesta, de cum l-a văzut, i-a spus: „Tu ești vestitul vrăjitor Mamas?” Iar Mucenicul i-a răspuns cu înțelepciune: „Eu sunt Mamas, robul lui Hristos, Care mântuiește pe cei ce cred în El și fac voia Lui sfântă, dar îi dă focului veșnic pe vrăjitori și pe închinătorii la idoli. Din ce pricină ai trimis ostași și m-ai adus aici?” Ighemonul a început a spune: „Fiindcă nu pot să înțeleg cu ce vrăji împlânzești animalele sălbatice, de petrec împreună cu tine și le poruncești ca și cum ar fi gânditoare.” Mucenicul, tăindu-i vorba, a zis: „Oricine slujește singurului Dumnezeu adevărat și veșnic nesocotește vrăjile și idolii. Trebuie să te miri cum, deși sunt animale necuvântătoare și fără gândire, au evlavie față de Stăpânul meu Dumnezeu și cinstesc pe robii Lui. Iar voi vă dovediți mult mai necugetați decât acestea; căci având înaintea ochilor chiar și o astfel de pildă, nu vreți să cunoașteți adevărul.” Ighemonul, văzând că nu poate răspunde împotriva, silea și mai mult pe Mucenic și-i zicea: „Cum ai ajuns la atâta obrăznicie și nebunie, încât să te împotrivești poruncilor împărătești și să ne ocărăști și pe noi fără rușine? Dar chinurile și pedepsele te vor învăța minte.” Și pe dată a poruncit să-l atârne și să-l sfășie peste tot cu gheare de fier.

Bunul și biruitorul Mucenic al lui Hristos, cu toate că era sfâșiat cumplit, a rămas curajos, de parcă n-ar fi simțit nici o durere, căutând numai la cer și de acolo primind mângâiere. Ighemonul, văzându-i răbdarea, a dat poruncă să-l sfășie mai tare. Atunci s-a auzit dumnezeiesc glas din cer, zicând: „Mamas, întărește-te și îmbărbătează-te!” Și odată cu el s-au împușinat durerile Sfântului, arătându-se biruitor în chinuri. Mulți creștini, auzind și aflând acestea, se întăreau și mai mult în credința în Hristos. Iar Alexandru, văzându-l pe viteazul Mamas neînspăimântat de ghearele de fier și de jupuiți, avea inima și mai mult tulburată de mânie și de furie. L-a coborât atunci pe Sfânt de acolo și au pregătit un cuptor de foc, ca să-l arunce înăuntru. Pe când era pregătit cuptorul, igheomonul s-a gândit să-l închidă între timp în temniță, ca acolo, socotind cu mai multă luare-aminte chinurile suferite și cuptorul care avea să-l înghită, poate se va înmuia la o a doua judecată, schimbându-și gândul.

Așadar, l-au închis pe Mamas, iar acesta a găsit acolo închiși alți 40 de creștini. Văzând că sufereau de foame și sete, Mucenicul s-a rugat pentru ei și, deodată, a intrat pe fereastra temniței un porumbel, purtând pe spate o boabă de mărgăritar. Porumbelul, lăsând mărgăritarul în mâinile Sfântului, a zburat iarăși pe fereastră. Apoi, în chip minunat, acea boabă s-a înmulțit, prefăcându-se în bucăți de pâine, cu gust mai dulce decât mierea. Mâncând cei

închiși din acelea, s-au întărit astfel. Rugându-se după aceea Mamas lui Dumnezeu, la miezul nopții li s-au dezlegat legăturile, s-au deschis ușile temniței și cei închiși au plecat fără vreo osteneală. Sfântul a rămas singur înăuntru, întărit de un înger al lui Dumnezeu pentru celelalte lupte la care avea să fie supus. În acest timp se încinsese și cuptorul, iar ighemonul, lăsând la o parte toate celelalte griji, l-a scos din nou pe Mucenic la judecată și i-a zis: „Fără îndoială, timpul care a trecut cât noi ne-am îngrijit de alte treburi pe care le aveam îți va fi dat răgazul să cugeți la binele tău; iar dacă nu te-ai înțeleptit, vezi cuptorul în care, odată aruncat, vei striga după ajutor fără de nici un folos.” Îndrăznețul Mucenic i-a răspuns: „Eu, ighemonule, și mai înainte ți-am făcut cunoscută hotărârea mea. De ce te mai ostenești fără rost? Ceea ce ai început du la capăt și nu întârzia să faci cele ce ai spus.” Ighemonul, auzind acestea, l-a aruncat fără zăbavă în cuptor.

Numai că Atotbunul Dumnezeu, Care a răcorit cuptorul celor Trei Tineri [Dan. 3, 23-27], Acela a fost de față și aici, făcând să piară lucrarea focului, încât Mucenicul stătea la un loc cu văpaia, de parcă s-ar fi aflat într-o răcoroasă grădină de flori. De aceea, în tot timpul cât a fost în cuptor, cânta și slăvea pe Dumnezeu. După ce s-a micșorat flacăra și cărbunii s-au făcut cenușă, ighemonul a poruncit călăilor să scoată din cuptor, dacă mai găseau, vreo rămășiță a Mucenicului. Ajungând ei la cuptor, l-au auzit pe Mamas slăvind cu glas mare pe Dumnezeu. Și întorcându-se la ighemon, i-au dat de știre despre acea minune. Dar întunecatul acela la minte a spus: „Martor mi-e marele Serapis și toți ceilalți zei, că aceasta este adevărată vrăjitorie.” Atâta nerozie avea nesimțitorul! Iar unii din mulțime, văzându-l pe pătimitor teafăr și nevătămat, slăveau, câți erau primitori ai luminii și adevărului, pe Dumnezeu, Cel ce face astfel de minuni. Ighemonul cel întru totul fără minte, văzând pe Mucenic stând înaintea scaunului de judecată și neavând nici un fir de păr ars, l-a numit vrăjitor și înșelător. Însă viteazul pătimitor n-a mai voit să-i răspundă.

Fiind rușinat astfel, necredinciosul tiran a poruncit să-l arunce pe Sfânt fiarelor, ca să-l sfâșie. El însă a pășit și către această încercare zâmbind. Când a intrat în arenă, au lăsat un leopard și o ursoaică să vină asupra lui, dar pe de-o parte ursoaica apropiindu-se i se închina și se pleca parcă cu evlavie înaintea picioarelor lui, pe de alta leopardul sărind ușor, liniștit și fără să-l împovăreze pe umerii lui, îi lungea sudoarea. În acest chip s-au purtat fiarele ighemonului cu Mucenicul. Iar unii din popor, văzând puterea dumnezeiască pe care o avea, slăveau pe adevăratul Dumnezeu. Aceste minuni erau destule ca să înmoaie până și pietrele, dar ighemonul cu atât mai mult s-a îndârjit.

Însă atunci, îndată a alergat leul acela care venise cu Sfântul din pustie și, sărind în priveliște, a grăit cu glas omenesc către el, pentru că Dumnezeu a deschis gura fiarei, precum oarecând a asinului lui Valaam [Num. 22, 30], spre arătarea atotputerniciei Sale. Iar cuvintele ce le-a grăit leul au fost acestea: „Tu ești păstorul meu, care m-ai îngrijit în munte.”

Acestea grăind, leul îndată s-a repezit la oamenii care erau acolo, mulțime multă de elini, evrei și copii fără de număr, și, închizându-se porțile arenei, Dumnezeu așa voind, a ucis acolo foarte mulți oameni. Ighemonul și puțini dintre cei ce erau cu dânsul acolo, au scăpat cu greu de sfâșierea leului. Mai apoi, milostivindu-se de toți acei necredincioși, Sfântul a îmblânzit leul și l-a trimis în pustie.

După aceea ighemonul, prinzând pe Mamas, l-a pus în lanțuri și a slobozit asupra lui un leu al său foarte cumplit, dar și acela, făcându-se blând, s-a culcat la picioarele Sfântului. Văzând acest lucru, poporul păgân scrâșnea din dinți de mânie și striga către ighemon: „Depărtează leul, ca să ucidem pe vrăjitor cu pietre.”

Atunci tiranul, deznădăjduit, a poruncit unuia din preoții păgâni să-lucidă, și acela, apucând cu amândouă mâinile o sulică cu trei piroane de fier în vârf, a trecut-o de pe-o parte pe alta în măruntaiele Sfântului. De trei ori fericitul, întărit de Dumnezeu, și-a adunat cu mâinile cele dinlăuntru, care se vărsaseră împreună cu sângele lui, și a ieșit astfel din amfiteatru, mergând două stadii. Iar o femeie credincioasă a alergat în urma lui, să adune într-un vas din sângele mucenicesc. Sfântul a mers așa până ce a ajuns la o peșteră, unde s-a întins la pământ. Și astfel, sosind vremea să meargă către Judecătorul de lupte Hristos și să se odihnească, biruitorul atlet și-a încredințat sfântul suflet în mâinile Domnului.³ Atunci s-a auzit și glas dumnezeiesc chemând de sus pe nevoitor la acele veșnice locașuri și la strălucirea și desfătarea de acolo, către care a și trecut în ziua a doua a lunii septembrie, în anul 275. De acestea fie să avem parte și noi, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, împreună cu Care Tatălui și Sfântului Duh slavă, stăpânire și cinste, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.⁴

Pe 2 Septembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfinților Mucenici Teodot și Rufina, părinții Sfântului Mamas († sec. III)

Primind de sus, Teodote, dumnezeiesc odor,
Împreună cu Rufina însutit l-ați arătat roditor.

Pe 2 Septembrie, Sfânta Biserică face pomenirea Sfântului Ierarh Ioan Postitorul, Arhiepiscopul Constantinopolului

Te desfătezi acum de dulcelele cele nepieritoare,
Postitorule de dulceți trecătoare, Ioane.

Tropar, Glasul IV. Degrab ne întâmpine...

Uns de dumnezeiescul Duh păstor al Bisericii, lui Dumnezeu slujit-ai îngerește pe pământ, Ioane, Părintele nostru. Căci tu prin postire însuși curățindu-te, dăruiești cu cuvântul tău curățire de greșeli celor ce cu dor călduros aleargă, Ierarhe, către tine.

Condac, Glasul IV. Cel ce Te-ai înălțat...

Ca părtaș al Înaintemergătorului după chemare, te-ai arătat acestuia următor și cu fapta; căci ai strălucit prin postire și prin viață curată. Pentru aceea, păstor al oilor Sale te-a pus Hristos, Ioane, după vrednicie. Pe Care roagă-L să ne mântuiască pe noi, care săvârșim preacinstită prăznuirea ta.

Mărimuri

Având postirea ca hrană, sufletul ți-ai hrănit cu darurile Duhului; pentru aceea, hrănești cu cuvintele harului mulțimea credincioșilor, Ioane, într-un tot fericite.

³ Absida bisericii clădite mai târziu pe acel loc a rezistat până în 1908. Astăzi se mai păstrează doar ruinele, numite de turci Delikli-Tas, adică „piatră găurită”. În anii din urmă, până la cucerirea Asiei Mici de către turci în 1922, printre aceste ruine grecii și turcii își treceau copiii bolnavi ca să se însănătoșească.

⁴ Slujba completă a Sfântului Mucenic Mamas a alcătuit-o imnograful Bisericii Mari, Părintele Gherasimos Mikrayiannites, fiind editată de protopopul Ioan Ramfos la Atena, în 1958.